

Richtlijnen voor het verzamelen van kwantitatieve gegevens Passend Onderwijs

Onderzoek in opdracht van de Evaluatie-
en adviescommissie Passend Onderwijs

Met medewerking van het regionaal
netwerk Midden-Brabant

Richtlijnen voor het verzamelen van kwantitatieve gegevens Passend Onderwijs

Onderzoek in opdracht van de Evaluatie-
en adviescommissie Passend Onderwijs

Met medewerking van het regionaal
netwerk Midden-Brabant

Versie 4.0
18 maart 2010
Els Verschure

© Infinite Financieel B.V.
Informatie uit deze uitgave mag uitsluitend
met bronvermelding worden gebruikt.

1. Inleiding en vraagstelling	4
2. Werkwijze, opzet notitie en samenvatting	5
2.1 Werkwijze en opzet notitie	5
2.2 Samenvatting	5
3. Overzicht onderzoeksvragen	6
4. Aandachtspunten en aanbevelingen	7
4.1. Vooraf	7
4.2. Betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en efficiency	7
4.2.1. Aanbevelingen	9
4.3. Toegankelijkheid van de gegevens	9
4.3.1. Aanbevelingen	10
4.4. Overige aandachtspunten	10
4.4.1. Aanbevelingen	11
4.5. Nieuw beleid	11
4.5.1. Aanbevelingen	13
4.6. Conclusies uit de dataverzameling in Midden-Brabant	13
5. De onderzoeksvragen	15
5.1. Algemeen	15
5.1.1. Dataverzameling	15
5.1.2. Deelnemers regionaal netwerk	16
5.2. Het verzorgingsgebied	16
5.3. Aantal leerlingen in het regionale netwerk	19
5.3.1. Aantal leerlingen in het basisonderwijs	19
5.3.2. Aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs	19
5.3.3. Aantal leerlingen dat het speciaal onderwijs bezoekt	20
5.4. Aantal zorgleerlingen.	21
5.5. Beschikkingen voor zorgleerlingen	22
5.5.1. Beschikkingen voor speciaal basisonderwijs	22
5.5.2. Beschikkingen voor LWOO en praktijkonderwijs	22
5.5.3. Beschikkingen voor speciaal onderwijs	23
5.6. Doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing	24
5.6.1. Doorlooptijd tussen aanmelding SBO en plaatsing	24
5.6.2. Doorlooptijd tussen aanmelding (V)SO en plaatsing	24
5.7. Projecten, plaatsingsproblemen en zwakke scholen	25
5.7.1. Herstart, Op de Rails en Rebound	25
5.7.2. Aantal leerlingen waarmee ACTB bemoeienis heeft gehad	26
5.7.3. Aantal thuiszitters	26
5.7.4. Aantal (zeer) zwakke scholen	26
5.8. Financiële middelen	27
6. Gegevens van het regionaal netwerk Midden-Brabant	30
6.1. Het regionale netwerk, verzorgingsgebied en deelnemers	30
6.2. Aantal leerlingen in het regionale netwerk	32
6.2.1. Leerlingen in het voortgezet onderwijs, verdeling naar schoolsoort	32
6.2.2. Leerlingen in het LWOO en praktijkonderwijs	33
6.3. Zorgleerlingen	33
6.3.1. Speciaal onderwijs; binnen en buiten de regio	35
6.3.2. Rugzakleerlingen	36
6.4. Beschikkingen voor zorgleerlingen	38

6.4.1. Speciaal basisonderwijs	38
6.4.2. LWOO en praktijkonderwijs	39
6.4.3. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	39
6.5. Doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing	40
6.5.1. Speciaal basisonderwijs	40
6.5.2. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	40
6.6. Projecten, plaatsingsproblemen en zwakke scholen	41
6.6.1. Herstart, Op de Rails en Rebound	41
6.6.2. Leerlingen waarmee ACTB bemoeienis heeft gehad	42
6.6.3. Thuiszitters	42
6.6.4. (Zeer) zwakke scholen	42
6.7. Financiële middelen	43
7. Bijlage - Deelnemerslijst	45

1. Inleiding en vraagstelling

In het kader van de evaluatie van de ontwikkeling van Passend Onderwijs laat de ECPO in de periode 2008-2012 regelmatig onderzoek doen naar de stand van zaken bij de regionale netwerken die actief bezig zijn met de implementatie van Passend Onderwijs. Daarbij gaat het niet alleen om het in kaart brengen van kwalitatieve ontwikkelingen, maar ook om het verzamelen van kwantitatieve gegevens. ECPO betitelt de te verzamelen kwantitatieve gegevens als onderzoeksvragen, feitelijk zijn het onderwerpen waarover kwantitatieve data worden verzameld.

De ECPO streeft er naar dat deze kwantitatieve gegevens in de verschillende onderzoeken steeds op uniforme wijze worden verzameld en geregistreerd. Dit met het oog op de vergelijkbaarheid van de verzamelde gegevens. De ECPO wil deze uniformiteit ondersteunen door de betrokken onderzoeksinstituten expliciete richtlijnen te verstrekken met betrekking tot de bij het verzamelen van kwantitatieve gegevens te hanteren werkwijze. In 2008-2009 zijn in opdracht van ECPO in koploperregio's gegevens verzameld. De kwantitatieve gegevens die verzameld moesten worden, waren door de ECPO vastgesteld in de vorm van een aantal onderzoeksvragen. Er rezen problemen bij het verzamelen van betrouwbare gegevens.

Daarom besloot ECPO de problemen en mogelijke oplossingen in kaart te laten brengen. Daartoe heeft zij bij de start van het schooljaar 2009-2010 aan Infinite Financieel de opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren dat antwoord moet geven op de volgende vragen:

1. Is de door ECPO geformuleerde set onderzoeksvragen volledig?
  2. Welke richtlijnen moeten per onderzoeksvraag aan de onderzoeksinstituten die deze kwantitatieve data gaan verzamelen verstrekt worden, teneinde uniformiteit en betrouwbaarheid te garanderen?
  3. Zijn er algemene aandachtspunten voor het verzamelen van deze kwantitatieve gegevens?
- Daarnaast werd aan Infinite Financieel gevraagd in één regionaal netwerk (Midden-Brabant) te toetsen of de gevraagde gegevens ook betrouwbaar kunnen worden verzameld en over dit onderzoek te melden:
4. Hoe het verzamelen van deze gegevens verloopt, of er bijvoorbeeld sprake is van knelpunten.
  5. Een indicatie te geven van conclusies die uit het verzamelde materiaal getrokken kunnen worden.

Dit onderzoek richt zich op het verzamelen van gegevens; deze gegevens zijn van belang om het beleid te kunnen monitoren. De gegevens kunnen ook van belang zijn bij vraagstukken over verdeling van de middelen. Deze functie van gegevensverzameling staat momenteel volop in de belangstelling. In dit onderzoek wordt o.a. onderzocht op welke manier leerlingen van het speciaal onderwijs toegerekend kunnen worden aan regionale netwerken, c.q. samenwerkingsverbanden; daarvoor is in dit onderzoek in overleg met de ECPO een mogelijke benaderingswijze voorgesteld. Er zijn ook andere benaderingswijzen mogelijk, zoals die verkend worden door OCW. De discussie daarover is nog in volle gang. Dit rapport wil daar een bijdrage aan leveren.

2. Werkwijze, opzet notitie en samenvatting

2.1 Werkwijze en opzet notitie

De set onderzoeksvragen van ECPO is allereerst beoordeeld op volledigheid. Vervolgens is nagegaan waar en hoe deze kwantitatieve data verzameld kunnen worden. Dit komt in de hoofdstukken 3 en 5 aan de orde en hiermee worden genoemde vragen 1 en 2 beantwoord. Hoofdstuk 4 gaat in op vraag 3, de algemene aandachtspunten in het kader van het verzamelen van kwantitatieve gegevens. Deze aandachtspunten zijn ontleend aan ons onderzoek, de pilot in Midden-Brabant en besprekingen met de ECPO over tussenrapportages van ons onderzoek. Hoofdstuk 6 tenslotte beschrijft het proefonderzoek in de regio Midden-Brabant.

2.2 Samenvatting

Met de door ECPO geformuleerde 19 onderzoeksvragen is het mogelijk data te verzamelen met behulp waarvan kwantitatieve effecten van de beleidsoperatie Passend Onderwijs zichtbaar gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld voor beleidsmakers.

Hierbij moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- De gegevens moeten exact conform de opgestelde richtlijnen verzameld worden.
- De bestanden moeten niet alleen technisch, maar ook vanuit inhoudelijke kennis van zaken beoordeeld worden.
- Er moet voldoende tijd beschikbaar zijn, want de processen zijn erg arbeidsintensief.

De onderzoeksvragen moeten zodanig vormgegeven worden dat ze vergelijking mogelijk maken; niet alleen absolute aantallen, maar ook percentages en aandelen.

Het bepalen van de geografische omvang van het verzorgingsgebied (onderzoeksvraag a) is noodzakelijk om leerlingen uit het speciaal (basis)onderwijs en REC's toe te kunnen delen aan netwerken, c.q. verzorgingsgebieden. Indien het op basis van het persoonsgebonden nummer mogelijk is leerlingen van het speciaal onderwijs toe te delen aan netwerken of samenwerkingsverbanden, is het niet noodzakelijk het aantal kinderen in het verzorgingsgebied (onderzoeksvraag b) te bepalen.

Het proefonderzoek in de regio Midden-Brabant is over het algemeen positief verlopen. Vrijwel alle benodigde gegevens zijn verzameld. Soms bevatten bestanden fouten. Het verzamelen en controleren van de gegevens is erg arbeidsintensief.

Gebleken is dat niet alleen ECPO behoefte heeft aan deze gegevens. Lokale beleidsmakers hebben er zelf ook behoefte aan. Het gaat merendeels om gegevens die thans niet, niet betrouwbaar of niet vergelijkbaar beschikbaar zijn. Het is wenselijk de gegevens toegankelijk te maken voor lokale beleidsmakers, zodat vergelijking met andere regio's en landelijke gegevens mogelijk wordt.

3. Overzicht onderzoeksvragen

De ECPO heeft in haar opdracht de volgende onderzoeksvragen gesteld. Het beoogde rapport moet richtlijnen verschaffen met betrekking tot:

- a. afbakening van het verzorgingsgebied
- b. bepaling van het aantal leerlingen in het verzorgingsgebied
- c. vaststelling van het aantal scholen
- d. aantal leerlingen in het verzorgingsgebied dat een SBO school bezoekt
- e. aantal leerlingen in het verzorgingsgebied dat het (voortgezet) speciaal onderwijs bezoekt
- f. aantal leerlingen in het verzorgingsgebied met een LWOO beschikking
- g. aantal leerlingen in het verzorgingsgebied met een beschikking voor praktijkonderwijs
- h. aantal afgegeven beschikkingen voor speciaal basisonderwijs in een schooljaar
- i. aantal afgegeven beschikkingen voor LWOO in een schooljaar
- j. aantal afgegeven beschikkingen voor praktijkonderwijs in een schooljaar
- k. aantal afgegeven beschikkingen voor (voortgezet) speciaal onderwijs in een schooljaar
- l. aantal rugzakleerlingen in regulier onderwijs
- m. aantal leerlingen dat ondersteuning ontvangt vanuit Herstart, Op de Rails en Rebound
- n. gemiddelde doorlooptijd tussen aanmelding voor speciaal basisonderwijs en plaatsing
- o. gemiddelde doorlooptijd tussen aanmelding (voortgezet) speciaal onderwijs en plaatsing
- p. aantal leerlingen waarmee de AdviesCommissie Toelating en Begeleiding bemoeienis heeft
- q. aantal thuiszitters
- r. aantal scholen dat door de inspectie tot zeer zwakke scholen wordt gerekend
- s. overzicht beschikbare financiële middelen in het netwerk voor zorgleerlingen

Onderzoeker heeft de onderzoeksvragen gerubriceerd en vastgesteld dat de set onderzoeksvragen op zich geen uitbreiding behoeft. Wel wordt geadviseerd niet alleen absolute aantallen te verzamelen, maar het accent te leggen op de vergelijkbaarheid van gegevens door percentages weer te geven en een vergelijking met het landelijk gemiddelde. Het is belangrijk per onderzoeksvraag het beoogde resultaat concreet te definiëren, alsmede de bron waaraan de data ontleend worden. Tevens dienen per vraag een aantal richtlijnen voor het verzamelen gespecificeerd te worden. Dit komt in hoofdstuk 5 aan de orde, dit is de kern van onze notitie, die wordt gevormd door gedetailleerde richtlijnen per onderzoeksvraag, die ervoor zorgen dat de kwantitatieve gegevens op uniforme en betrouwbare wijze worden verzameld.

4. Aandachtspunten en aanbevelingen

4.1. Vooraf

De vraag of het mogelijk is betrouwbare kwantitatieve gegevens te verzamelen, zoals verwoord door de ECPO in de onderzoeksvragen, kan bevestigend beantwoord worden. In de pilot Midden-Brabant is op de meeste onderzoeksvragen een antwoord gevonden. Het beantwoorden van deze vragen was echter verre van eenvoudig en heeft veel tijd en energie gekost. Niet omdat de gegevens niet beschikbaar waren, maar omdat het lastig was de gegevens snel en betrouwbaar te verkrijgen en in de gewenste vorm. De moeizaamheid was ook niet te wijten aan de medewerking van de betrokken instanties; integendeel, de betrokkenen uit Midden-Brabant hebben zeer constructief meegewerkt, evenals DUO, inspectie voor het onderwijs, de projectgroep Meten is Weten en andere betrokkenen. Geconcludeerd kan worden dat het verzamelen van kwantitatieve data nu eenmaal een tijdsintensieve activiteit is, die om zorgvuldige definiëring en controle vraagt. Ook met het oog op privacy is zorgvuldigheid geboden. Het gegeven dat de dataverzameling betrekking had op een nieuw organisatieniveau, de regionale netwerken, maakte het proces complexer en tijdrovender. Opvallend was dat de behoefte van met name de beleidsmakers aan kwantitatieve informatie overal gedeeld werd. Men is zich terdege ervan bewust dat kwantitatieve data belangrijk zijn om na te gaan of beoogde effecten gerealiseerd worden.

Planmatig of niet: er is altijd effect

Onderwijsorganisaties ontvangen (zorg)middelen en ontplooiën hiermee activiteiten. Als het goed is gebeurt dit weloverwogen en planmatig: het handelen wordt gestuurd door doelstellingen en de opbrengsten en resultaten van het handelen worden in kaart gebracht. Of de inzet van de middelen nu zoals gepland of niet zoals gepland verloopt: altijd is er een effect. Het effect wordt vaak gemeten aan de hand van kwantitatieve data. In dit onderzoek zijn deze data ondergebracht in ongeveer zo onderzoeksvragen, die kwantitatief de inzet van zorgmiddelen kunnen duiden. Voorwaarde voor het verantwoord benutten van de data is een goede kwaliteit van deze data.

Kengetallen en stuurgetallen

De onderzoeksvragen zijn tot stand gekomen op basis van eerdere onderzoeksadviezen. Dit rapport beperkt zich tot de verzameling van de gevraagde data. De kwantitatieve data zeggen op zich weinig tot niets over de kwaliteit of de effectiviteit van de zorg aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften of over de effectiviteit van de beleidsoperatie Passend Onderwijs. Ze vormen wel een deel van de basis voor het beantwoorden van deze vragen. De ECPO wil nagaan welke data structureel verzameld gaan worden in de komende tijd en zo als kengetallen kunnen functioneren. Kengetallen geven de mogelijkheid meerjarige trends vast te stellen en een vergelijking te maken met regionale en landelijke gegevens of met lokaal, regionaal of landelijk geformuleerde streefcijfers. Kengetallen kunnen door bestuurders vertaald worden naar stuurgetallen. Deze hebben dan betrekking op de toekomst en geven richting aan (toekomstig) handelen. Voorwaarde voor het gebruik van kengetallen is dat zij actueel, betrouwbaar, vergelijkbaar en toegankelijk zijn.

4.2. Betrouwbaarheid, vergelijkbaarheid en efficiency

De kwaliteit wordt in de eerste plaats bepaald door de primaire vastlegging van de gegevens. Hieraan dienen de volgende eisen gesteld te worden:

- Er is eenduidig geformuleerd welke gegevens geregistreerd moeten worden.
- Er zijn duidelijke richtlijnen voor het registreren van de gegevens, die met name ingaan op twijfelgevallen en valkuilen.
- De gegevens worden in een betrouwbaar en (tegen onkunde) beveiligd systeem geadmineistreerd.

De data in dit onderzoek worden deels op landelijk niveau en deels op lokaal niveau verzameld.

De gegevens voor dit onderzoek worden verzameld bij de volgende instanties

Landelijk

- DUO – afdeling informatieproducten
- Inspectie voor het onderwijs – afdeling kennis

- Inspectie voor het onderwijs – CVI-net
- CBS Statline
- Landelijke Organisatie RVC-VO
- Rebound Online
- Stichting Ondersteunende Scholen en Ouders
- Projectleiding Herstart en Op de Rails

Regionaal

- Coördinatoren regionale netwerken
- Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs – Permanente Commissie Leerlingzorg
- Samenwerkingsverbanden Voortgezet onderwijs – Regionale Verwijzings Commissie
- REC's van de clusters 2, 3 en 4.

Schoolniveau

- Scholen voor speciaal onderwijs

Wijze van registratie

De landelijke gegevens zijn voor het merendeel gebaseerd op bindende voorschriften of richtlijnen en worden op een uniforme manier verzameld (DUO, BRON, CVI-net). Gegevens die verzameld worden op basis van vragenlijsten en niet gebaseerd op een uniforme registratie kunnen minder betrouwbaar zijn.

 VOORBEELD: DE GEGEVENS OVER WACHTLIJSTEN WORDEN VERZAMELD OP BASIS VAN VRAGENLIJSTEN DIE UITGEZET WORDEN BIJ SAMENWERKINGSVERBANDEN PRIMAIR ONDERWIJS EN REC'S. INDIEN DE REGISTRATIE DAAR NIET BETROUWBAAR EN BIJGEWERKT IS, KUNNEN ER ONBETROUWBARE GEGEVENS IN DE VRAGENLIJSTEN TERECHT KOMEN. DIT VEREIST GROTE ALERTHEID EN CONTROLE VAN DE VERZAMELAARS VAN DEZE GEGEVENS.

Van landelijke databestanden mag worden verwacht dat deze betrouwbaar zijn, onder meer omdat het aanleggen, beheren, bewerken en controleren van de databestanden meestal in professionele handen is. Dit is inderdaad het geval voor de bronbestanden. De bestanden van DUO, die de basis vormen voor een groot gedeelte van de kengetallen zijn in de basis betrouwbaar. Risico's nemen toe indien uit bestaande databases (ad hoc) nieuwe overzichten worden samengesteld.

Ook van regionale of lokale databestanden mag worden verwacht dat deze betrouwbaar zijn. De risico's zijn hier echter vele malen groter. Op regionaal niveau zijn geen uniforme richtlijnen over registratie, waardoor het moeilijk wordt gegevens te vergelijken.

 VOORBEELD: DE RVC'S KENNEN EEN LANDELIJKE REGISTRATIE, WAARDOOR HET BETREKKELIJK EENVOUDIG IS HET AANTAL LWOO BESCHIKKINGEN PER REGIO EN PER SCHOOL TE ACHTERHALEN. DE PCL'S VAN DE SAMENWERKINGSVERBANDEN PRIMAIR ONDERWIJS HEBBEN ELK HUN EIGEN (NIET UNIFORM) REGISTRATIESYSTEEM, ZODAT ER GROTE VERSCHILLEN IN REGISTRATIE BESTAAN TUSSEN SAMENWERKINGSVERBANDEN.

Koppeling van bestanden

In deze evaluatie worden verschillende databestanden gebruikt die voor analyse gekoppeld moeten worden. Indien het om scholen gaat, is het BRINnummer van de scholen het meest betrouwbare kenmerk. Niet alle databestanden registreren dit nummer; als alleen de schoolnaam vermeld wordt, moeten de BRINnummers handmatig worden toegevoegd om controle mogelijk te maken.

Controle en zorgvuldigheid

In dit onderzoek kwamen een aantal malen fouten aan het licht die ontstaan waren door samenvoeging van bestanden. Daarom is het noodzakelijk om de verschillende databestanden te controleren op interne consistentie; dat geldt zowel voor databestanden van één partij als bij databestanden vanuit verschillende partijen. Voortdurende alertheid en een check vanuit inhoudelijke kennis van zaken is van belang om de betrouwbaarheid van de data te kunnen beoordelen. Hiervoor is een combinatie van systeem-, branche- en materiekennis nodig. Een meervoudige specialist dus.

VOORBEELD: DOOR EEN FOUT BIJ DE SELECTIE VAN BESTANDEN KLOPTEN DE LEERLINGENAANTALLEN VAN HET SPECIAAL ONDERWIJS NIET MEER, TERWIJL DE BRONBESTANDEN CORRECT WAREN.

Efficiency en gebruiksgemak

Waar worden de data verzameld?

Indien er een centrale registratie van data plaats vindt, worden de data ook daar verzameld. Centrale dataverzameling draagt ertoe bij dat de deelnemende instellingen zo min mogelijk belast worden in evaluatieonderzoek. Consequentie is wel dat de op centraal niveau verzamelde brondata door onderzoekers uitgesplitst, bewerkt en gekoppeld moeten worden. De werkbelasting wordt dan bij de onderzoeksinstituten of centrale instanties gelegd en bij de scholen of de regionale netwerken weggehaald. Ook is het een voorwaarde dat bij de brondata de gegevens van de regionale netwerken tot de set basisdata behoren.

VOORBEELD: OM DATAVERZAMELING VAN REGIONALE NETWERKEN, C.Q. SAMENWERKINGSVERBANDEN EENVOUDIGER TE MAKEN IS HET NOODZAKELIJK DAT VAN ELKE SCHOOL BIJ DUO BIJ DE BASISGEGEVENS BEKEND IS TOT WELK REGIONAAL NETWERK, C.Q. SAMENWERKINGSVERBAND DE SCHOOL BEHOORT.

Als de centrale data niet de noodzakelijke informatie kunnen bieden, is het noodzakelijk gegevens bij de scholen of samenwerkingsverbanden op te vragen. De ontwikkeling van uniforme flexibele registratiesystemen voor regionale instanties maakt aanlevering van data eenvoudiger. Indien gegevens op leerlingniveau verzameld moeten worden, moeten data bij de scholen verzameld worden, zolang het persoonsgebonden nummer nog niet ingevoerd is in het primair onderwijs. Na de invoering van het persoonsgebonden nummer in het primair onderwijs (operationeel per 1 oktober 2010) zal dit tot een minimum beperkt kunnen worden. Voorwaarde is dat gegevens over regionale netwerken en samenwerkingsverbanden gekoppeld zijn aan de BRON-gegevens.

4.2.1. Aanbevelingen

- Opstellen van uniforme richtlijnen over de registratie van gegevens bij de regionale netwerken en samenwerkingsverbanden.
- Bevorderen gebruik van BRIN nummers bij de registratie; faciliteren van deze registratie door BRIN-bestanden ter beschikking te stellen aan instellingen, waarvan men data wil ontvangen.
- Ontwikkelen uniforme registratiesystemen voor de regionale netwerken en samenwerkingsverbanden, waaruit eenvoudig gegevens te leveren zijn voor landelijke kengetallen. Deze registratiesystemen hebben een standaardfunctionaliteit voor het leveren van de landelijke kengetallen, maar moeten flexibel van opzet zijn, zodat ze aangepast kunnen worden aan de wensen van de netwerken, c.q. samenwerkingsverbanden.
- Bij dataverzameling er zorg voor dragen dat er een combinatie van technische en inhoudelijke deskundigheid aanwezig is om de betrouwbaarheid van de data te kunnen beoordelen. De huidige werkgroep Meten is Weten zou daar een rol in kunnen spelen.
- Data verzamelen op centraal niveau, als ze centraal beschikbaar zijn.
- BRON-gegevens koppelen met gegevens van regionale netwerken, c.q. samenwerkingsverbanden.

4.3. Toegankelijkheid van de gegevens

De ECPO is gestart met het verzamelen van kwantitatieve informatie als onderdeel van haar opdracht. Deze dataverzameling kan ook van belang zijn voor de deelnemende partijen in de operatie Passend Onderwijs bij het ontwikkelen en evalueren van eigen beleid. De regionale netwerken hebben behoefte aan kengetallen om te kunnen beoordelen of zij hun doelstellingen bereiken. Gegevens waarvan verondersteld wordt dat ze bij de regionale netwerken aanwezig zijn, zijn dat in de praktijk niet. Regionale netwerken blijken niet altijd in staat gegevens over hun eigen regio op te leveren, terwijl ze daar wel graag over willen beschikken.

In dit onderzoek bleek dat de gegevens soms kant en klaar beschikbaar waren (al dan niet online), maar vaker moesten de gevraagde bestanden gegenereerd worden uit meerdere databases. DUO heeft daar een belangrijke rol ingespeeld. De data zijn vaak wel beschikbaar bij afzonderlijke instanties, maar niet openbaar toegankelijk of gemakkelijk bereikbaar. Het verzamelen van gegevens op leerlingniveau stuitte soms op problemen i.v.m. privacy,

hoewel het altijd ging om geanonimiseerde bestanden op het niveau van de postcode of gemeente. Levering in het kader van dit onderzoek had vaak vele voeten in de aarde.

Het verdient aanbeveling de kengetallen uit dit onderzoek te ordenen tot een aantal overzichten, die periodiek opvraagbaar zijn. Deze databestanden worden voorzien van een unieke naam/code, zodat snel en eenduidig gecommuniceerd en geleverd kan worden in een opvraagronde.

Het werken met een unieke naam/code heeft bovendien als voordeel dat regionale of lokale onderwijsorganisaties ten behoeve van eigen gebruik ook databestanden op kunnen vragen. Hiertoe kan een eenvoudige catalogus of overzichtlijst opgesteld worden, in combinatie met een standaard aanvraagprocedure en termijnafspraken ten aanzien van levering.

De projectgroep Meten is Weten zou aanbevelingen kunnen doen welke overzichten standaard verzameld en geleverd worden.

VOORBEELD: PER REGIONAAL NETWERK, C.Q. SAMENWERKINGSVERBAND HET PERCENTAGE LEERLINGEN OP SPECIAAL BASISONDERWIJS, HET AANDEEL LWOO LEERLINGEN IN HET VMBO, HET AANDEEL LEERLINGEN IN HET SPECIAAL ONDERWIJS, HET AANDEEL ZORGLEERLINGEN IN HET BASISONDERWIJS ETC.

Een vergelijking met landelijke cijfers of vergelijkbare regio's kan de waarde van deze overzichten voor eigen beleid vergroten. Deze gegevens zijn momenteel wel beschikbaar op landelijk niveau in verschillende overzichten, maar niet op het niveau van regionale netwerken en samenwerkingsverbanden.

De website Onderwijs in Cijfers¹ van DUO kan hiervoor aanknopingspunten bieden. Het doel van Onderwijs in Cijfers is primair om bestuur en management van onderwijsinstellingen informatie te bieden om hun eigen beleid te ontwikkelen en hen te ondersteunen bij het maken van beleidskeuzes. Een dergelijke opzet voor Passend Onderwijs zou voorzien in de behoefte aan kwantitatieve informatie, die vergelijking met landelijke cijfers of andere netwerken mogelijk maken.

4.3.1. Aanbevelingen

- Periodiek standaard overzichten opstellen, die openbaar toegankelijk zijn en opgevraagd kunnen worden.
- Nagaan of een website (vergelijkbaar met Onderwijs in Cijfers) ontwikkeld kan worden, die bestuur en management van scholen en samenwerkingsverbanden kwantitatieve informatie kan bieden, die hen kan ondersteunen bij beleidskeuzes.

4.4. Overige aandachtspunten

Voedingsgebied van het speciaal onderwijs

Het voedingsgebied van het speciaal onderwijs valt niet samen met de regionale netwerken, c.q. samenwerkingsverbanden. De scholen voor speciaal onderwijs bestrijken over het algemeen meerdere regio's. Om het aandeel leerlingen van het speciaal onderwijs per netwerk te kunnen bepalen moeten de leerlingen van deze scholen toegedeeld worden aan de regionale netwerken. In overleg met de ECPO is ervoor gekozen (V)SO leerlingen op basis van de postcode van hun woonadres toe te rekenen aan een regionaal netwerk. Daarvoor is het noodzakelijk het verzorgingsgebied van het netwerk te bepalen. Als verzorgingsgebied wordt aangemerkt de gemeenten die deel uitmaken van het betreffende netwerk.

Het is niet wenselijk om leerlingen in meerdere gebieden mee te tellen. Indien een gemeente deel uitmaakt van het verzorgingsgebied van meerdere netwerken, wordt op basis van leerlingenaantallen bepaald bij welk regionaal netwerk deze gemeente gerekend wordt. Voorwaarde hiervoor is dat alle gemeenten in een netwerk zijn opgenomen en er dus sprake is van een dekkend netwerk.

Het is ook mogelijk leerlingen toe te rekenen aan regionale netwerken of samenwerkingsverbanden op basis van de school, die de leerling verwezen heeft. Deze werkwijze wordt op dit moment door OCW onderzocht. In dat geval is de

¹ Op deze website ontsluit DUO namens het ministerie van OCW informatie over deelnemers, personeel en financiën van instellingen voor voortgezet onderwijs (VO), beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (BVE), agrarische onderwijscentra (AOC), primair onderwijs (PO) en praktijkonderwijs (PRO).

koppeling naar de gemeenten uit het oogpunt van toedeling alleen noodzakelijk voor leerlingen die rechtstreeks bij speciale scholen zijn aangemeld (bijvoorbeeld 'onderinstromers').

Bijzondere aandacht: financiën

Het onderdeel financiën blijft naar onze mening in dit onderzoek onderbelicht. De dataverzameling beperkt zich tot inzicht in de hoeveelheid beschikbare middelen, zeker een belangrijk kengetal voor het ontwikkelen van beleid. Het is mogelijk dit kengetal meer of minder precies te bepalen; dit is in kaart gebracht voor de pilot. Een probleem doet zich voor bij het toekennen van middelen aan instellingen die de netwerkgrenzen overschrijden zoals scholen voor speciaal onderwijs en REC's. De middelen moeten dan op basis van toedeling of op basis van extrapolatie bepaald worden. Extrapolatie leidt tot grotere onbetrouwbaarheid, vooral als de netwerken aanzienlijk kleiner zijn dan de grensoverschrijdende instellingen, zoals de REC's.

Inzet van de middelen

Ons inziens is de wijze waarop deze middelen ingezet worden en verantwoord zeker zo belangrijk om effecten van beleidsvoornemens te kunnen vaststellen.

Wenselijk is een situatie waarin organisaties verantwoorden over welke inkomsten zij beschikken, welke uitgaven zij doen en hoe deze uitgaven gerelateerd zijn aan de geformuleerde doelstellingen.

De effecten van de inzet van zorgmiddelen worden namelijk gericht, naarmate er meer aandacht besteed wordt aan de koppeling van beschikbare middelen aan doelstellingen. In de zorgplannen van de samenwerkingsverbanden moet een koppeling gemaakt worden tussen doelstellingen, activiteiten en meetbare resultaten en de begrote kosten. Voor het bestuursverslag gelden op dit moment voor samenwerkingsverbanden geen andere richtlijnen dan voor basisscholen. Aan te bevelen is adviezen over de vorm en inhoud van de (financiële) verantwoording in het jaarverslag op te nemen. Samenwerkingsverbanden kunnen daarin ondersteund worden door het ter beschikking stellen van formats en best practices.

Tenslotte is het wenselijk dat ook samenwerkingverbanden voortgezet onderwijs, zelfstandig verantwoording af gaan leggen. Nu is er geen verantwoordingsplicht, omdat de ontvangsten lopen via een zgn. kassierschool.

4.4.1. Aanbevelingen

- Gemeenten die deel uitmaken van het voedingsgebied van meerdere regionale netwerken, worden slechts bij één netwerk meegeteld. Op basis van leerlingenaantallen wordt bepaald bij welk regionaal netwerk de betreffende gemeente gerekend wordt.
- Modellen en formats ontwikkelen voor begrotingen van regionale netwerken, c.q. samenwerkingsverbanden, waarin een duidelijke koppeling gemaakt wordt tussen doelen en inzet van middelen.
- Adviezen opstellen over de vorm en inhoud van de (financiële) verantwoording in het jaarverslag van de samenwerkingsverbanden primair onderwijs.
- Samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs beschouwen als zelfstandig verantwoordingsplichtig.

4.5. Nieuw beleid

In de brief² over Passend Onderwijs worden belangrijke beleidswijzigingen voorgesteld. Een aantal van deze wijzigingen heeft aanzienlijke consequenties voor de verzameling van kengetallen.

Eenheid van organisatie

De huidige regionale netwerken kunnen blijven bestaan, maar de bestaande samenwerkingverbanden zijn het uitgangspunt voor bundeling van zorg. Dit betekent dat in de toekomst deze kengetallen zowel bij regionale netwerken als bij samenwerkingsverbanden verzameld worden. Bij de samenwerkingsverbanden vindt er dus een splitsing plaats tussen basis- en voortgezet onderwijs. Omwille van de vergelijkbaarheid is het aan te bevelen bij de dataverzameling in de regionale netwerken in alle kengetallen een splitsing tussen basis- en voortgezet onderwijs aan te brengen.

² Brief OCW heroverweging Passend Onderwijs 2 november 2009

Speciaal onderwijs – splitsing in basis en voortgezet onderwijs

Het (voortgezet) speciaal onderwijs behoort tot het primair onderwijs. Scholen voor speciaal onderwijs hebben zowel afdelingen voor speciaal onderwijs (SO) als voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO). De leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs behoren echter wat betreffend Passend Onderwijs tot de doelgroep van de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs. In de dataverzameling moet daarom consequent een splitsing aangebracht worden tussen speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. In de dataverzameling is het aan te bevelen het speciaal onderwijs op deze manier uit te splitsen en deze als aparte categorie te benoemen naast het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.

Voedingsgebied van de netwerken – gemeenten

De regionale netwerken hebben een dusdanige omvang dat de meeste gemeenten tot één netwerk behoren. Dit geldt niet voor de regionale samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs. Met name voor de samenwerkingsverbanden primair onderwijs geldt dat in grotere gemeenten er meerdere samenwerkingsverbanden zijn. In die gevallen is het niet goed mogelijk deze gemeenten aan slechts een samenwerkingsverband toe te rekenen. Dat betekent dat woonadressen van leerlingen geen goed criterium zijn voor het toedelen van leerlingen aan de huidige samenwerkingsverbanden. Toedeling van leerlingen aan samenwerkingsverbanden zal plaats moeten vinden op basis van extrapolatie.

Voedingsgebied van de netwerken – speciaal onderwijs

Het voedingsgebied van scholen voor speciaal onderwijs is vele malen groter dan het voedingsgebied van de samenwerkingsverbanden. Het is dus niet mogelijk scholen voor speciaal onderwijs te koppelen aan samenwerkingsverbanden zoals de SBO scholen aan de samenwerkingsverbanden primair onderwijs. Om het aandeel leerlingen speciaal onderwijs in de verbanden te bepalen, moeten deze leerlingen toegerekend worden aan deze verbanden. Dit kan niet langer meer op woonadres, zoals bij de regionale netwerken, omdat de samenwerkingsverbanden geen duidelijk en grootschalig geografisch verzorgingsgebied hebben. Deze situatie doet zich vooral voor in het basisonderwijs en in mindere mate in het voortgezet onderwijs waar de samenwerkingsverbanden groter zijn. (Er zijn 240 PO verbanden en 84 VO verbanden). Om die reden is het belangrijk dat ook andere benaderingswijzen verkend worden.

Inzet van zorgmiddelen

Zorgmiddelen worden ingezet voor zorgleerlingen; deze middelen worden zowel op leerlingniveau toegekend als op school- en organisatieniveau. Bij toekenning op leerlingniveau, zoals LWOO-indicatie en rugzakleerlingen is duidelijk voor wie het geld bedoeld is. Dat geldt ook voor de toekenning op schoolniveau, zoals speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs, waar alle leerlingen zorgleerlingen zijn. Bij toekenning aan de samenwerkingsverbanden is niet één op één duidelijk voor welke zorgleerlingen de middelen bedoeld zijn en hoe deze toegekend en ingezet worden. Een van de conclusies uit het rapport Zicht op zorggelden³ is dat er onvoldoende zicht is op koppeling van doelen en middelen bij de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs.

De huidige indicatiestelling in de LGF financiering geeft duidelijkheid over welke leerlingen in aanmerking komen voor zorggelden. Toekenning van gelden aan de samenwerkingsverbanden maakt het moeilijker zicht te houden op de inzet van deze middelen. Van de gewenste situatie (zoals vermeld in de brief Passend Onderwijs⁴) dat middelen verdeeld worden over de scholen op basis van een verdeelmodel dat rekening houdt met de zorg die een school biedt, is op dit moment nog geen sprake. Het ontwikkelen van dit verdeelmodel verdient hoge prioriteit, waarbij rekening moet worden gehouden met de ervaring met de inzet van de huidige middelen in de samenwerkingsverbanden primair onderwijs. Uit onderzoek⁵ blijkt in de praktijk dat gemiddeld 40% van de middelen overgedragen wordt naar het speciaal basisonderwijs en het gedeelte dat rechtstreeks naar de deelnemende scholen gaat (gemiddeld 30%) over het algemeen verdeeld wordt naar rato van het aantal scholen of leerlingaantallen.

³ Zicht op Zorggelden, Infinite Financieel Financieel, 2009

⁴ Brief OCW heroverweging Passend Onderwijs 2 november 2009

⁵ Zicht op Zorggelden, Infinite Financieel Financieel, 2009

4.5.1. Aanbevelingen

- Splitsing aanbrengen tussen basis- en voortgezet onderwijs bij het verzamelen van kengetallen.
- Speciaal onderwijs benoemen als aparte categorie naast het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs; splitsing aanbrengen tussen speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Deze laatste categorie voor de dataverzameling onderbrengen bij de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs.
- Uitwerken welke mogelijkheden er zijn gemeentes toe te delen aan samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs.
- Uitwerken welke mogelijkheden er zijn om leerlingen van het speciaal onderwijs toe te delen aan samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs.
- Ontwikkelen van verdeelmodellen die rekening houden met de zorg die een school biedt.

4.6. Conclusies uit de dataverzameling in Midden-Brabant

In het laatste gedeelte van deze notitie wordt een voorbeeld gegeven van de dataverzameling in één regio, nl. Midden-Brabant. Deze bevindingen zijn met de vertegenwoordigers van dit netwerk besproken. Het regionaal netwerk vindt deze gegevensverzameling zeer waardevol en is ervan overtuigd dat dit soort data belangrijk zijn voor ontwikkeling en monitoring van beleid. Vanuit het regionaal netwerk Midden/Brabant werden de volgende aanbevelingen gedaan

- Beschouw deze gegevens als nulmeting en verzamel jaarlijks dit soort gegevens voor samenwerkingsverbanden.
- Maak dit soort gegevens toegankelijk voor de netwerken.
- Overweeg de instelling van regionale rekenkamers.
- Verzamel gegevens op centraal niveau en beperk de onderzoeks-registratielast voor scholen⁶.
- Bekijk op welke manier regionaal beleid betrokken kan worden in de dataverzameling, bv. de definiëring en bekostiging van eigen LWOO leerlingen.
- Ook bij regionaal beleid zijn uniforme richtlijnen nodig om vergelijkingen te kunnen maken.
- Onderzoek op welke manier de doelgroep van de voorschoolse educatie en het MBO in de dataverzameling betrokken kan worden. Nu is de dataverzameling beperkt tot de populatie van basis- en voortgezet onderwijs.

Een interpretatie van de resultaten valt buiten het bestek van deze opdracht; het aangeven van meerjarige trends of conclusies over effecten van beleid valt buiten dit kader. Toch is er een aantal opmerkingen te maken over opvallende waarnemingen, al of niet in vergelijking met landelijke cijfers.

Speciaal onderwijs als regionale voorziening.

De cluster 3 en 4 scholen betrekken hun leerlingen voor een groot gedeelte uit het regionale netwerk, nl. 70%. Wanneer we de residentiële plaatsen buiten beschouwing laten, komt bijna 80% van de leerlingen van de speciale scholen uit gemeenten die tot het regionale netwerk behoren.

Deelname aan speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs.

Het aantal leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs wijkt niet substantieel af van het landelijk gemiddelde. Wel zijn er verschillen tussen basis- en voortgezet onderwijs. In het basisonderwijs is het aandeel leerlingen in het speciaal onderwijs hoger dan het landelijk gemiddelde; in het voortgezet onderwijs ligt het aandeel VSO leerlingen iets lager dan het landelijk gemiddelde.

Het aandeel leerlingen in het speciaal basisonderwijs ligt ruim 1% hoger dan het landelijk gemiddelde (4% tegen 2,7%). Of dit een kwestie is van bewust beleid van de samenwerkingsverbanden kan uit de gegevens niet afgeleid worden.

⁶ In dit onderzoek is de onderzoekslast voor de scholen en voor het samenwerkingsverband zeer beperkt gebleven. Dit werd door de deelnemers als zodanig ervaren en zeer gewaardeerd.

LWOO deelname

Op slechts 4 van de 15 scholen waar VMBO onderwijs wordt gegeven zijn LWOO leerlingen ingeschreven. Dat betekent een concentratie van LWOO leerlingen op deze scholen. Het aandeel LWOO leerlingen varieert van 61% tot 81%. Het totale aantal LWOO leerlingen wijkt niet af van landelijke percentages. De LWOO leerlingen in de regio Midden-Brabant zijn echter geconcentreerd op een beperkt aantal scholen.

LWOO en praktijkonderwijs beschikkingen.

Het grootste gedeelte van de LWOO aanvragen wordt toegekend, nl. 87%. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat de criteria voor een LWOO beschikking duidelijk zijn en dat basisscholen goed zicht hebben op deze criteria. Opvallend is dat er van de totale beschikkingen voor praktijkonderwijs er meer dan 30% niet door scholen voor praktijkonderwijs worden aangevraagd en waarschijnlijk ook niet verzilverd.

Voedingsgebied REC en speciaal onderwijs Midden-Brabant.

Van het totale aantal beschikkingen van de REC's waar de regio Midden-Brabant ondervalt, heeft 25% betrekking op leerlingen uit het verzorgingsgebied Midden-Brabant. Het verzorgingsgebied van de betrokken REC's is dus vele malen groter dan dit regionale netwerk.

Rugzakleerlingen en speciale zorg.

De meeste rugzakleerlingen vinden we in het speciaal basisonderwijs, in het praktijkonderwijs en in het LWOO. Dit komt overeen met een landelijke trend, die in Midden-Brabant sterker is dan landelijk.

Rugzakleerlingen

Van de leerlingen die een positieve indicatie voor het speciaal onderwijs voor cluster 3 en 4 hebben ontvangen in het schooljaar 2008-2009, vraagt gemiddeld 30% een rugzak aan. In het basisonderwijs worden meer rugzakken aangevraagd dan in het voortgezet onderwijs. Wanneer de (her)indicatie-aanvragen vanuit het speciaal onderwijs buiten beschouwing worden gelaten, stijgt het aantal rugzakaanvragen in het basisonderwijs tot 60% en tot 45% voor het voortgezet onderwijs.

5. De onderzoeksvragen

5.1. Algemeen

De onderzoeksvragen van de ECPO zijn geclusterd in een aantal rubrieken

- Het verzorgingsgebied: afbakening en aantal leerlingen.
Deze afbakening is vooral relevant omdat de deelnemende instellingen verschillende verzorgingsgebieden hebben. De REC's en de scholen voor speciaal onderwijs hebben een groter voedinggebied dan de regionale netwerken en kunnen niet exclusief gekoppeld worden aan deze netwerken.
- Aantal leerlingen in het regionale netwerk.
De leerlingen worden uitgesplitst naar basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Binnen het voortgezet onderwijs vindt een uitsplitsing naar schoolsoort plaats en voor het speciaal onderwijs wordt nagegaan hoeveel leerlingen uit het verzorgingsgebied van het regionale netwerk afkomstig zijn.
- Aantal zorgleerlingen.
Hierbij wordt bepaald voor hoeveel leerlingen herkenbare zorgbekostiging ontvangen wordt. Het gaat om de leerlingen in speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, LWOO en praktijkonderwijsleerlingen en rugzakleerlingen.
- Beschikkingen voor zorgleerlingen
De ECPO wil weten hoeveel beschikkingen worden afgegeven voor leerlingen speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en LWOO leerlingen en praktijkonderwijs. Het aantal afgegeven beschikkingen kan een indicatie zijn voor de effecten van Passend Onderwijs en eventuele effecten zijn eerder waar te nemen aan het aantal beschikkingen in een bepaald schooljaar dan aan het totaal aantal leerlingen.
- Doorlooptijd aanmelding en plaatsing speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs.
De tijd die verloopt tussen aanmelding en plaatsing kan een indicatie zijn voor een succesvolle samenwerking en een Passend Onderwijsaanbod in de regio.
- Projecten, plaatsingsproblemen en zwakke scholen.
In deze rubriek zijn de resterende onderzoeksvragen ondergebracht.
- Beschikbare financiële middelen in het regionale netwerk voor zorgleerlingen.
Hier wordt een overzicht beoogd van het totaal aan financiële middelen dat beschikbaar is voor zorgleerlingen, c.q. Passend Onderwijs.

5.1.1. Dataverzameling

De gegevens voor dit onderzoek worden verzameld bij de volgende instanties

Landelijk

- DUO – afdeling informatieproducten
- Inspectie voor het onderwijs – afdeling kennis
- Inspectie voor het onderwijs – CVI-net
- CBS Statline
- Landelijke Organisatie RVC-VO
- Rebound Online
- Stichting Ondersteunende Scholen en Ouders
- Projectleiding Herstart en Op de Rails

Regionaal

- Coördinatoren regionale netwerken
- Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs – Permanente Commissie Leerlingzorg
- Samenwerkingsverbanden Voortgezet onderwijs – Permanente Commissie Leerlingzorg
- Regionale Verwijzings Commissie (Voortgezet onderwijs)
- REC's van de clusters 2, 3 en 4.

Schoolniveau

- Scholen voor speciaal onderwijs

5.1.2. Deelnemers regionaal netwerk

De eerste stap in het onderzoek is het controleren van de deelnemers aan het regionale netwerk. Uitgangspunt daarbij is de deelnemerslijst, zoals die door DUO is vastgesteld.

Hiervoor zijn de gegevens van DUO over de aanvraag voor 2008-2009 het uitgangspunt.

De deelnemerslijst van de regionale netwerken bestaat uit de volgende gegevens

- BRINnummer
voor basisscholen op BRINniveau
voor overige scholen op vestigingsniveau
- Naam instelling
- Soort instelling (B&W, SWPO, SWVO, REC, (V)SO, VO, SBAO, BAS)
- Gemeente (niet de woonplaats)

Deze lijsten worden vergeleken met het bestand regionale netwerken, gecontroleerd en aangevuld op basis van onderstaande opmerkingen en vervolgens aan de netwerken toegestuurd voor controle. Als op basis van deze controle wijzigingen plaats vinden in de deelnemerslijsten wordt dit gemeld aan DUO.

Toelichting

- Basisscholen en vestigingen van VO scholen kunnen slechts aan één netwerk deelnemen. SBAO scholen, REC's, scholen voor speciaal onderwijs en gemeenten kunnen aan meerdere netwerken deelnemen.
- Naam instelling: in de gegevens van DUO komen soms oude tenaamstellingen voor, die in de praktijk niet meer gebruikt worden. Naamswijzigingen i.v.m. fusie worden niet altijd doorgegeven. Controlemiddel is het BRINnummer.
- Gemeente: bij gemeenten gaat het om zelfstandige gemeenten, zoals geregistreerd bij de CBS gemeentecodes, dus niet de om de afzonderlijke woonplaatsen.
- Welke gemeenten behoren bij het regionale netwerk? In de aanvraag voor het regionale netwerk wordt aangegeven welke gemeenten tot het regionale netwerk behoren. In principe zijn dit alle gemeenten, waarin de deelnemende basisscholen of scholen voor voortgezet onderwijs gehuisvest zijn. Indien de vestigingsplaatsen dorpskernen zijn, moeten de betreffende gemeenten worden opgenomen. Indien gemeenten wel voorkomen op de aanvraag, maar er geen scholen uit deze gemeente deel nemen aan het netwerk, wordt deze gemeente niet meegeteld bij het betreffende netwerk.
- Speciale scholen cluster 1: Scholen uit dit cluster worden niet betrokken bij de dataverzameling regionale netwerken
- Speciale scholen cluster 2: Op dit moment nemen scholen uit cluster 2 incidenteel deel aan de regionale netwerken. Indien er geen officiële deelname is van cluster 2 scholen wordt nagegaan of er scholen, c.q. vestigingen van cluster 2 scholen in gemeenten van het regionale netwerk liggen. Hiervoor is een overzicht nodig van REC's met bijbehorende scholen op vestigingsniveau. Bij het bepalen van het aantal leerlingen van het regionale netwerk moeten de cluster 2 scholen betrokken worden.
- Speciale scholen cluster 3 en 4: Alle REC's van cluster 3 en 4 zijn aangesloten bij een regionaal netwerk. Gecontroleerd moet worden of alle scholen van de deelnemende REC's participeren in het regionaal netwerk. Alle scholen van de deelnemende REC's moeten betrokken worden bij de dataverzameling.

5.2. Het verzorgingsgebied

5.2.1. Afbakening van het verzorgingsgebied

Resultaat   Overzicht van de gemeenten die deel uitmaken van het verzorgingsgebied.

Het verzorgingsgebied wordt in eerste instantie bepaald door de deelnemende samenwerkingsverbanden en de daarbij aangesloten scholen. Indien alle basisscholen en voortgezet onderwijs scholen in Nederland aangesloten zijn bij een samenwerkingsverband is er sprake van een dekkend netwerk. Een nadere afbakening van het verzorgingsgebied is alleen noodzakelijk met het oog op de leerlingen van het speciaal onderwijs. Scholen voor

speciaal onderwijs hebben een groter verzorgingsgebied dan de huidige samenwerkingsverbanden of regionale netwerken. Indien men zicht wil hebben op de (V)SO leerlingen in een samenwerkingsverband of regionaal netwerk moeten deze leerlingen toegeedeeld worden naar deze verbanden. Criterium daarvoor is de postcode, c.q. vestigingsgemeente van de leerling. Daarom moet bepaald worden hoe de gemeenten verdeeld zijn over de samenwerkingsverbanden. Als verzorgingsgebied wordt dan aangemerkt de gemeenten die deel uitmaken van het betreffende netwerk.

Het is niet wenselijk om leerlingen in meerdere gebieden mee te tellen. Gemeenten worden meegerekend bij het netwerk met de meeste ingeschreven leerlingen van basisscholen en voortgezet onderwijs van die gemeente.

Deze werkwijze kan toegepast worden voor de regionale netwerken. Voor de samenwerkingsverbanden, m.n. primair onderwijs stuit deze werkwijze op problemen in die gevallen waar binnen een (grote) gemeente meerdere netwerken bestaan. Om (V)SO leerlingen te kunnen toedelen zal dan een extrapolatie op basis van leerlingenaantallen moeten worden gemaakt.

Voor de netwerken die op een bepaalde denominatie geschoeid zijn, is het niet mogelijk het verzorgingsgebied te bepalen. Bij deze netwerken kan alleen gekeken worden naar de deelnemende scholen en wordt het verzorgingsgebied gelijk gesteld met de scholen uit het netwerk.

Toelichting

In de aanvraag voor het regionale netwerk wordt aangegeven welke gemeenten tot het regionale netwerk behoren. Vervolgens wordt dit gecontroleerd.

Het is niet wenselijk om leerlingen in meerdere gebieden mee te tellen.

Op basis van het totale landelijke bestand moet vastgesteld worden welke gemeenten deelnemen aan meerdere verzorgingsgebieden. De gemeenten die meedoen aan meerdere netwerken zijn af te leiden uit het overzichtsbestand regionale netwerken deelnemersgegevens.

Uit de huidige gegevens van DUO blijkt het volgende

Bij DUO zijn er 58 regionale netwerken bekend (startsubsidies en veldinitiatieven). In totaal doen 36 gemeenten in twee of meer netwerken mee, 36 netwerken hebben dus te maken met overlap in hun wervingsgebied. Omdat deze regionale netwerken nog geen dekkend netwerk vormen is het mogelijk dat in een later stadium meerdere gemeenten deelnemen aan twee netwerken. Bij globale controle bleek dat er nogal wat gemeenten onterecht opgenomen zijn als deelnemer van een netwerk. Het betreft dan gemeenten, waar geen of slechts een enkele school uit het netwerk gevestigd is.⁷

Indien gemeenten in meerdere netwerken deelnemen gelden de volgende afspraken.

Nagegaan wordt hoe de scholen uit die gemeente over de netwerken verdeeld zijn. De betreffende gemeente wordt meegerekend bij het netwerk met de meeste ingeschreven leerlingen van basisscholen en voortgezet onderwijs van die gemeente.

VOORBEELD DE GEMEENTE BRUMMEN IS DEELNEMER IN PASSEND ONDERWIJS APeldoorn (RN009) EN REGIONAAL NETWERK ZUTPHEN (RNS001). IN BRUMMEN ZIJN GEEN SCHOLEN VOOR VOORTGEZET ONDERWIJS GEVESTIGD EN 14 SCHOLEN VOOR BASISONDERWIJS, DIE DEEL UITMAKEN VAN DRIE SAMENWERKINGSVERBANDEN WSNS. EEN SWV MET 10 BASISSCHOLEN UIT BRUMMEN MET IN TOTAAL 1367 LEERLINGEN NEEMT DEEL AAN HET REGIONAAL NETWERK ZUTPHEN EN DE TWEE ANDERE SAMENWERKINGSVERBANDEN MAKEN MET VIER SCHOLEN UIT BRUMMEN EN IN TOTAAL 681 LEERLINGEN DEEL UIT VAN PASSEND ONDERWIJS APeldoorn. DE MEESTE BASISCHOOLEERLINGEN UIT BRUMMEN MAKEN DUS DEEL UIT VAN HET NETWERK ZUTPHEN EN BRUMMEN WORDT VOOR DE BEPALING VAN HET VERZORGINGSGEBIED MEEGEREKEND BIJ DIT NETWERK.

⁷ Na overleg met de regionale netwerken moeten deze gegevens bij DUO gewijzigd worden.

5.2.2. Aantal leerlingen in het verzorgingsgebied

Resultaat Aantal 4-11 jarigen en aantal 12-17 jarigen in de gemeenten die deel uitmaken van het netwerk.

Peildatum voor schooljaar 2008-2009 zijn de CBS gegevens van 1 januari 2009.

Met verzorgingsgebied wordt bedoeld het gebied waar de leerlingen woonachtig zijn. Van elk gebied is bepaald welke gemeenten daartoe behoren, zie onderzoeksvraag b. Het is van belang om de basispopulatie in het verzorgingsgebied vast te stellen. Onder de basispopulatie verstaan we de leerlingen die in het verzorgingsgebied wonen en potentieel gebruik kunnen maken van de onderwijsvoorzieningen in dat gebied. Als leeftijdscriterium wordt gehanteerd het aantal 4 t/m 11 jarigen en het aantal 12 t/m 17 jarigen op de peildatum van 1 januari volgend op de teldatum van 1 oktober van het betreffende schooljaar. Deze gegevens leveren het aantal potentiële leerlingen op.

Bij de populatie 12-17 jarigen kan er een aanzienlijk verschil zijn tussen het aantal leerlingen op de scholen en het aantal leerlingen woonachtig in de gemeente. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat een aantal 16 en 17 jarigen geen voortgezet onderwijs meer volgt; deze leeftijdsgroep kan onderwijs volgen in een andere onderwijsvorm zoals MBO, HBO, WO, werken of een zgn. tussenjaar hebben en dus niet meetellen bij het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. Deze cijfers kunnen per gemeente aanzienlijk verschillen. Indien er tussen de gebieden grote verschillen bestaan op deze factoren, wordt vergelijking tussen de gebieden en met landelijke cijfers minder betrouwbaar. Effecten van beleid kunnen dan alleen t.o.v de regio zelf geconstateerd worden. Het percentage leerlingen dat voortgezet onderwijs volgt in de regio is daardoor geen betrouwbare indicator voor de onderwijscapaciteit in de regio en de eventuele effecten van Passend Onderwijs. De CBS gegevens, die gebaseerd zijn op leeftijden en vestigingsplaats zijn geen geschikte maatstaf voor effecten van onderwijsmaatregelen.

Conclusie

Indien de leerlingen van m.n. de scholen voor speciaal onderwijs eenduidig toegerekend kunnen worden naar regionale netwerken of samenwerkingsverbanden, kan volstaan worden met leerlingaantallen als kengetallen i.p.v. gegevens over de basispopulatie.

Toelichting

Verschillen tussen de basispopulatie en het aantal leerlingen worden bepaald door de volgende factoren

- 12-jarigen⁸ komen zowel voor in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs; gezien de peildatum van de CBS gegevens (1 januari) is ervoor gekozen deze groep leerlingen bij de potentiële populatie van het voortgezet onderwijs te betrekken.
- een beperkt aantal kinderen volgt geen onderwijs wegens een ernstige beperking.
- de vierjarigen zijn formeel niet leerplichtig, maar de onderwijsdeelname in deze groep is zeer hoog.
- 16- en 17-jarigen kunnen onderwijs volgen op het voortgezet onderwijs, in een andere onderwijsvorm zoals MBO, HBO, WO, werken of een zgn. tussenjaar hebben.

Keuze postcode of gemeente

Bij het bepalen van het verzorgingsgebied is de keuze gemaakt dit te doen op basis van gemeente en niet op basis van postcode. Postcode gegevens zijn bij CBS niet beschikbaar voor de leeftijdsgroepen van 4 t/m 11 jaar en 12 t/m 17 jaar. De materiaalverzameling per postcode vindt alleen plaats in 5-jarige leeftijdsgroepen, dus het aantal jongeren tussen de 5 en de 20 jaar in een bepaald postcodegebied. Wanneer men onderscheid wil kunnen maken tussen basis- en voortgezet onderwijs is het belangrijk de omvang van de leeftijdsgroepen per jaar te kunnen definiëren, zoals 4 t/m 11 jaar en 12 t/m 17 jaar. Dit is alleen mogelijk op het niveau van de gemeente.

In het licht van de ontwikkelingen rondom regionale netwerken is het van belang gegevens te verzamelen van de aparte leeftijdsgroepen 4 t/m 11 jaar en 12 t/m 17 jaar. Dit betekent dat verzameling op postcode gebied dan niet mogelijk is. Daardoor vervalt de mogelijkheid om gemeenten die meedoen in meerdere netwerken eventueel te

⁸ Van de leerlingen die op 1 januari 12 jaar of ouder zijn, zit het grootste gedeelte in dat betreffende school jaar in het voortgezet onderwijs.

splitsen naar postcodegebied en ze op die manier toe te delen aan verschillende netwerken. Dat heeft de doorslag gegeven om gemeenten die meedoen aan meerdere netwerken op basis van leerlingaantallen in zijn geheel toe te rekenen aan één netwerk.

5.3. Aantal leerlingen in het regionale netwerk

Resultaat   Overzicht van het totaal aantal leerlingen en aantal scholen/vestigingen in het regionaal netwerk, onderscheiden naar soort onderwijs.

Het aantal leerlingen in het regionaal netwerk is de optelsom van de leerlingen in de diverse onderwijssoorten. Voor het aantal scholen wordt in het basisonderwijs geteld op BRIN-niveau; de andere schoolsoorten tellen mee op BRIN-vestigingsniveau. De vestigingen van cluster 2 scholen worden meegenomen, indien ze binnen het verzorgingsgebied liggen.

Het totaal aantal leerlingen wordt onderverdeeld in onderstaande categorieën. De leerlingen in het speciaal onderwijs worden uitgesplitst in SO en VSO om een toedeling naar de samenwerkingsverbanden PO en VO mogelijk te maken.

Basisonderwijs	basisonderwijs speciaal basisonderwijs
Speciaal onderwijs	SO VSO
Voortgezet onderwijs	AVO VMBO (excl. LWOO) LWOO praktijkonderwijs HAVO/VWO

Per onderwijssoort wordt aangegeven hoe de gegevens verzameld kunnen worden

5.3.1. Aantal leerlingen in het basisonderwijs

Dit is het aantal leerlingen op de aangesloten basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs. Aangenomen wordt dat de leerlingen van een school/vestiging voor speciaal basisonderwijs ook wonen in het verzorgingsgebied. Voor de bepaling van het aantal leerlingen wordt uitgegaan van de telgegevens van de vestiging. Indien een SBAO school, c.q. vestiging deel uitmaakt van verschillende netwerken moet op basis van postcodes van de leerlingen bepaald worden tot welke regionaal netwerk deze leerlingen gerekend worden. In deze gevallen moet gebruik gemaakt worden van geanonimiseerde leerlinglijsten van de SBAO scholen of van gegevens gebaseerd op persoonsgebonden nummer.

5.3.2. Aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs

5.3.2.1. Aantal leerlingen naar schoolsoort

Bij de scholen voor voortgezet onderwijs gaat het om het leerlingenaantal op vestigingsniveau, onderverdeeld in AVO(brugklassen), VMBO excl. LWOOO, LWOO, praktijkonderwijs en HAVO/VWO. De leerlingen met een LWOO beschikking maken feitelijk deel uit van het aantal VMBO leerlingen, maar worden als aparte categorie vermeld, conform de publicatie van gegevens door OCW.

Vergelijking van de gegevens tussen netwerken is gecompliceerd, omdat de categorie AVO (brugklasleerlingen) heel verschillend van samenstelling kan zijn.

Op scholen waar meerdere onderwijssoorten worden aangeboden, zijn de leerlingen in de brugklassen ingedeeld bij de categorie AVO; dit zijn merendeels leerlingen in HAVO/VWO brugklassen of VMBO-T/HAVO brugklassen. Deze leerlingen zullen nog een andere keuze maken en zowel in het VMBO als in HAVO/VWO terecht komen,

waardoor de verdeling in het derde leerjaar er anders uit zal zien. De landelijke cijfers over de deelname in de diverse schoolsoorten zijn gebaseerd op die verdeling in het derde en hogere leerjaren. Een vergelijking met landelijke cijfers is dus niet goed mogelijk.

5.3.2.2. Aantal leerlingen met een beschikking voor LWOO of praktijkonderwijs

Uit de gegevens van DUO is het totaal aantal LWOO leerlingen en leerlingen praktijkonderwijs (PRO) af te leiden dat op de scholen van het netwerk ingeschreven staat. Dit heeft alleen betrekking op de leerlingen waarvoor via DUO bekostiging ontvangen wordt. In veel samenwerkingsverbanden VO worden gelden ter beschikking gesteld voor leerlingen die geen officiële LWOO indicatie hebben, maar wel extra zorg behoeven. Deze zorgleerlingen worden hier niet meegeteld.

De volgende gegevens worden verzameld

- VO scholen waar VMBO onderwijs wordt gegeven
- Aantal VMBO leerlingen op deze scholen
- Per school het aantal leerlingen met een LWOO indicatie
- Het percentage LWOO leerlingen
- Zelfstandige praktijkscholen en VMBO scholen waar praktijkonderwijs gevolgd kan worden
- Aantal leerlingen met een indicatie voor praktijkonderwijs

Toelichting

- LWOO leerling VMBO leerling die ingeschreven staat als LWOO leerling (kenmerk bij afdeling)
- VMBO leerling alle VMBO leerlingen op de betreffende scholen (onderwijssoort)

De LWOO leerlingen staan ingeschreven op VMBO scholen die LWOO aanbieden. Dit kunnen smalle VMBO scholen zijn, maar ook brede scholengemeenschappen met een VMBO afdeling, waar de verschillende leerwegen worden aangeboden. Het aantal VMBO leerlingen van deze scholen wordt in kaart gebracht (schoolsoort in de DUO bestanden). Vervolgens wordt nagegaan hoeveel leerlingen LWOO onderwijs volgt. Dit levert het percentage LWOO leerlingen per school en het percentage LWOO leerlingen als totaal van alle VMBO leerlingen.

Praktijkonderwijs

Het gaat hier zowel om leerlingen die op een zelfstandige school voor praktijkonderwijs zitten (onderwijssoort) als om de leerlingen die praktijkonderwijs volgen op een afdeling van een school voor voortgezet onderwijs. In de gegevens van DUO komt praktijkonderwijs dus zowel als onderwijssoort als als afdeling voor.

5.3.3. Aantal leerlingen dat het speciaal onderwijs bezoekt

Resultaat Overzicht van de leerlingen op scholen voor speciaal onderwijs, die wonen in het verzorgingsgebied, onderscheiden naar cluster 2, 3 en 4, onderscheiden in SO en VSO.

De scholen voor speciaal onderwijs bestrijken een groter verzorgingsgebied dan het gebied van het regionale netwerk. Daarom is het noodzakelijk deze leerlingen op basis van postcode van woonadres⁹ toe te rekenen aan de regionale netwerken. Van deze leerlingen wordt aangegeven of het om SO of VSO leerlingen gaat, om welke schoolsoort het gaat en tot welk cluster ze behoren.

Speciaal onderwijs leerlingen uit de regio op scholen buiten het netwerk

Op deze manier ontbreken de leerlingen die wel in het verzorgingsgebied wonen, maar niet op de SO scholen uit het netwerk ingeschreven staan. Deze gegevens zijn wel beschikbaar na invoering van het persoonsgebonden nummer. Dan kan op basis van postcode en/of vestigingsgemeente van de leerling bepaald worden welke leerlingen uit de regio het (V)SO bezoeken.

⁹ Andere benaderingswijzen zijn ook mogelijk, zoals op basis van de verwijzende school. In overleg met de ECPO is de gekozen benadering van postcodes in dit onderzoek uitgewerkt.

Toelichting

De toedeling naar het netwerk gebeurt op basis van geanonimiseerde leerlinglijsten van 1 oktober 2008, onderscheiden in SO en VSO, met vermelding van postcode. Deze lijsten moeten bij de betreffende scholen opgevraagd worden, bij voorkeur via bemiddeling van het REC uit het regionale netwerk. Uit deze leerlinglijsten worden alleen de leerlingen met een postcode uit het verzorgingsgebied in de nadere analyse betrokken.

De volgende onderverdeling wordt aangehouden

Cluster 2	Doven, ESM en slechthorenden
Cluster 3	LG/MG en LZK/S ZMLK
Cluster 4	ZMOK PI en LZK/P

De clusterindeling, die in de REC bestanden staat, moet gecontroleerd worden; bij samenwerkende REC's cluster 3 en 4 zijn soms de scholen tot een van de twee clusters gerekend. Bij scholen met meerdere onderwijssoorten wordt de hoofdafdeling als basis genomen. De meervoudige gehandicapte leerlingen worden bij de hoofdafdeling gerekend.

VOORBEELD; DE MG LEERLINGEN OP EEN MYTYSCHOOL WORDEN BIJ DE SCHOOLSOORT LG GEREKEND.

De gegevens worden op de onderscheiden niveaus verzameld, zodat wenselijke uitsplitsingen later gemaakt kunnen worden.

Residentiële plaatsen

In het DUO bestand van de regionale netwerken worden bij het leerlingaantal op de (V)SO scholen de leerlingen op residentiële plaatsen niet meegeteld. Voor deze evaluatie verdient het de voorkeur gebruik te maken van de volledige leerlinglijsten, die opgeschoond worden voor leerlingen die buiten het verzorgingsgebied woonachtig zijn. Het is dus mogelijk dat de telgegevens van de scholen zelf niet overeenkomen met de telgegevens, zoals opgenomen door DUO. In het DUO bestand SWV REC's met deelnemende (V)SO scholen/vestiging zijn wel de volledige telgegevens opgenomen. Deze moeten overeenkomen met de leerlinglijsten van de scholen. Indien het persoonsgebonden nummer beschikbaar is, kan deze toerekening op basis van postcode of vestigingsgemeente van de leerling plaats vinden.

5.4. Aantal zorgleerlingen.¹⁰

Resultaat   Aantal leerlingen waarvoor herkenbare zorgbekostiging ontvangen wordt in absolute aantallen en als percentage van het totaal aantal leerlingen in basis- en voortgezet onderwijs.

Voor de volgende categorieën leerlingen wordt aparte zorgbekostiging ontvangen. Hiermee wordt bedoeld dat deze leerlingen bekostigd worden uit de middelen die door OCW aangeduid worden als zorgmiddelen. Dit is geen inhoudelijke definitie van zorgleerlingen. Een reguliere school zal alle leerlingen die extra zorg nodig hebben, zoals remediale hulp, counseling of handelingsplannen aanduiden als zorgleerlingen.

Basisonderwijs	Speciaal basisonderwijs Rugzakleerlingen Speciaal onderwijs
Voortgezet onderwijs	LWOO leerlingen leerlingen in het praktijkonderwijs Rugzakleerlingen Voortgezet speciaal onderwijs

Het aantal leerlingen waarvoor zorgbekostiging wordt ontvangen, wordt onderscheiden in basis en voortgezet onderwijs. De leerlingen van het (V)SO worden uitgesplitst over deze onderwijssoorten.

¹⁰ Zorgleerlingen zijn leerlingen waarvoor herkenbare zorgbekostiging ontvangen wordt.

De bepaling van het aantal rugzakleerlingen wordt hierna toegelicht.

5.4.1. Aantal rugzakleerlingen in regulier onderwijs

Resultaat   Overzicht van ambulant begeleide leerlingen op de reguliere scholen in het regionaal netwerk, onderscheiden naar basis en voortgezet onderwijs en naar cluster 2,3 en 4.

Het verdient de voorkeur gebruik te maken van de gegevens van DUO; ten tijde van de rapportage waren juiste gegevens over rugzakleerlingen per regionaal netwerk niet beschikbaar. Eventueel kan gebruik gemaakt worden van de gegevens van het REC. De REC's hebben gegevens over ambulante leerlingen, maar er zijn geen richtlijnen voor registratie. In de praktijk blijken daardoor verschillen tussen de gegevens van het REC en van DUO te bestaan.

Toelichting

Per leerling (geanonimiseerd)

- de reguliere school (BAO, SBAO of VO) waar de leerling ingeschreven is met BRINnummer
- de (V)SO school die de ambulante begeleiding levert met BRINnummer
- het cluster van de school die de ambulante begeleiding levert
- de schoolsoort van de school

Indien gebruik gemaakt wordt van de gegevens van het REC worden op basis van naam of BRINnummer de reguliere scholen geselecteerd die tot het regionale netwerk behoren. Vervolgens kunnen deze gegevens geanalyseerd worden.

5.5. Beschikkingen voor zorgleerlingen

5.5.1. Beschikkingen voor speciaal basisonderwijs

Resultaat   Aantal beschikkingen voor het speciaal basisonderwijs dat door de PCL van de samenwerkingsverbanden is afgegeven.

Hiervoor is geen landelijke registratie beschikbaar en er zijn geen vaste richtlijnen over welke gegevens geregistreerd worden. Gegevens zijn alleen opvraagbaar bij de samenwerkingsverbanden PO, waaronder de PCL valt. Bij de samenwerkingsverbanden wordt een overzicht van de beschikkingen opgevraagd op leerlingniveau met vermelding van postcode. Op basis van deze postcode worden de leerlingen geselecteerd die in het verzorgingsgebied van het netwerk wonen. Alleen de beschikkingen die afgegeven zijn voor leerlingen die in het verzorgingsgebied wonen, worden meegeteld. De beschikkingen worden uitgesplitst naar samenwerkingsverband.

Toelichting

Gevraagde gegevens per PCL van de deelnemende samenwerkingsverbanden PO.

Per beschikking de volgende gegevens

- leerling (geanonimiseerd)
- aanmeldende school (indien van toepassing) en BRINnummer
- postcode leerling
- woonplaats leerling
- besluit
- school van plaatsing (indien bekend) en BRINnummer

5.5.2. Aantal beschikkingen voor LWOO en praktijkonderwijs

Resultaat   Overzicht aantal beschikkingen dat door de RVC's is afgegeven voor leerlingen op de deelnemende scholen.

De beschikkingen voor LWOO en praktijkonderwijs worden afgegeven door de RVC, waaronder het samenwerkingsverband VO ressorteert. Bij de RVC 's bestaat een landelijk registratiesysteem, waarin de aanvragen

en beschikkingen geregistreerd worden. Via de landelijke organisatie kan informatie opgevraagd worden over de afzonderlijke RVC's.

Beschikbaar zijn het totaal aantal aanvragen en beschikkingen en de aantallen per school. Alleen de scholen van het samenwerkingsverband VO die behoren tot het regionale netwerk worden opgenomen in de dataverzameling.

Het is niet duidelijk of de leerlingen met een beschikking voor praktijkonderwijs ook daadwerkelijk naar het praktijkonderwijs gaan. In de praktijk vragen scholen zonder PRO-afdeling een beschikking voor praktijkonderwijs aan als een soort vangnet, indien in de loop van het jaar overgang naar praktijkonderwijs noodzakelijk zou blijken. Daarom wordt bij de gegevensverzameling onderscheid gemaakt tussen scholen die daadwerkelijk praktijkonderwijs geven en scholen die alleen een beschikking aanvragen. Bij de gegevens van de RVC wordt aangegeven of een school ook daadwerkelijk praktijkonderwijs geeft; dit gegeven is af te leiden uit het DUO bestand deelnemers regionaal netwerk.

Toelichting

Voor de leerlingen, die in 2008-2009 LWOO of praktijkonderwijs gaan volgen, wordt in het daaraan voorafgaande schooljaar (2007-2008) de beschikking aangevraagd. De aanmeldingsperiode voor de instroom in het schooljaar 2008-2009 loopt van 1 oktober 2007 tot 1 oktober 2008. De beschikkingen voor deze periode worden afgegeven tussen 1 oktober 2007 en 15 november 2008.

Gevraagde gegevens per RVC van de deelnemende samenwerkingsverbanden VO

Per school of op het niveau van de vestiging als een school meerdere vestigingen heeft

- BRINnummer vestiging aanmeldende school
- Naam school
- Mogelijkheid om praktijkonderwijs te volgen
- Aantal leerlingen waarvoor een beschikking LWOO of PRO is aangevraagd voor het schooljaar 2008-2009 (1 augustus – 31 juli)
- Aantal leerlingen waarvoor een beschikking LWOO of PRO is afgegeven voor het schooljaar 2008-2009

5.5.3. Aantal beschikkingen voor speciaal onderwijs

Resultaat Het aantal beschikkingen voor speciaal onderwijs dat in een schooljaar is afgegeven, onderscheiden naar basis- en voortgezet onderwijs en naar cluster.

Het aantal beschikkingen dat vervolgens ingezet wordt voor de rugzakbekostiging.

De beschikkingen worden afgegeven door de Commissie van Indicatiestelling, die per REC georganiseerd is. De gegevens van de Cvl worden landelijk geregistreerd in Cvl net.

Voor de evaluatie worden de gegevens verzameld van de REC's die deel uitmaken van de regionale netwerken, inclusief de cluster 2 REC's. Vervolgens worden de leerlingen geselecteerd die tot het verzorgingsgebied behoren.

Indien splitsing in basis- en voortgezet onderwijs gewenst is, is het mogelijk op basis van schoolsoort van de huidige school de leerlingen uit het verzorgingsgebied in te delen in het basis- of het voortgezet onderwijs.

In Cvl-net wordt ook vastgelegd of de leerling na een positieve beschikking gebruik gaat maken van een rugzak.

Dit gegeven wordt meegenomen bij de dataverzameling. Bij de dataverzameling wordt ook aangegeven voor welk cluster een beschikking wordt aangevraagd.

Toelichting

Om leerlingen te kunnen toedelen is de viercijferige postcode of vestigingsgemeente van de aangemelde kinderen/ jongeren noodzakelijk. Leerlingen die via het MBO zijn aangemeld blijven buiten beschouwing.

Tot het basisonderwijs worden de volgende categorieën gerekend: basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, nog geen school en andere voorzieningen (op basis van leeftijd 4 t/m 11 jaar). Tot het voortgezet onderwijs worden gerekend VMBO, LWOO, praktijkonderwijs, HAVO/VWO en voortgezet speciaal onderwijs en anders (op basis van leeftijd >11 jaar).

Gevraagde gegevens van de REC's die tot het regionale netwerk behoren (incl. cluster 2)

Per beschikking de volgende gegevens

- Cvl nummer / leerling (geanonimiseerd)
- huidige school of instelling (indien van toepassing) met BRINnummer
- leeftijd leerling
- (viercijferige) postcode leerling
- woonplaats en gemeente leerling
- soort onderwijs waarvoor indicatie wordt afgegeven, uitgespitst naar schoolsoort
- plaatsing (indien bekend) op speciaal onderwijs of met rugzak in basisonderwijs en voortgezet onderwijs

5.6. Doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing

5.6.1. Doorlooptijd tussen aanmelding SBO en plaatsing

Resultaat Gemiddelde doorlooptijd van het aanmeldings-, onderzoeks- en plaatsingstraject.

Er is geen centrale registratie van de aanmeldingsgegevens bij het SBO. De samenwerkingsverbanden PO registreren zelf deze gegevens. De inspectie be vraagt jaarlijks de samenwerkingsverbanden over de wachtlijsten voor aanmelding, onderzoek en plaatsing.

De gegevens worden verzameld op de peildatum van 1 oktober. De ECPO wil gegevens hebben over de doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing. Het is niet mogelijk de gemiddelde looptijd van het gehele traject in kaart te brengen.

Het gehele traject bestaat uit de volgende onderdelen.

Aanmeldingstraject	Tijdstip aanmelding – Completering dossier
Onderzoekstraject	Completering dossier – Indicatiebesluit
Niet omschreven traject	Indicatiebesluit – Aanmelding bij SBO
Plaatsingstraject	Aanmelding SBO – Plaatsing SBO

Bij de samenwerkingsverbanden worden gegevens opgevraagd over het aanmeldings- en onderzoekstraject. Er zijn geen centrale afspraken over de definitie en registratie van aanmeldingstrajecten en onderzoekstrajecten. Sinds oktober 2008 worden behalve gegevens over het onderzoekstraject ook gegevens verzameld over het aanmeldingstraject. Daardoor kan de gemiddelde looptijd van het gehele traject van aanmelding tot indicatiebesluit in beeld worden gebracht. Het plaatsingstraject is de tijd die verloopt tussen moment van aanmelding en daadwerkelijke plaatsing. Bij de inspectie zijn gegevens over plaatsingslijsten op schoolniveau beschikbaar. Dit betreft leerlingen die na een positieve beschikking aangemeld zijn bij een SBO school.

Toelichting

Gevraagde gegevens per PCL van de samenwerkingsverbanden PO

- de gemiddelde doorlooptijd van het traject van aanmelding tot indicatie.
- aantal leerlingen op een plaatsingslijst op de SBO scholen in het regionale netwerk
- de gemiddelde wachttijd van leerlingen op de plaatsingslijsten in het regionale netwerk

5.6.2. Doorlooptijd tussen aanmelding (V)SO en plaatsing

Resultaat Gemiddelde doorlooptijd van het aanmeldings-, onderzoeks- en plaatsingstraject voor de diverse clusters.

Er is een centrale registratie van de gegevens over aanmelding, onderzoek en indicatie in CVI-net.

Indien de gegevens op leerlingniveau op postcode of woonplaats/gemeente van de leerling worden geleverd, kunnen per REC de leerlingen geselecteerd worden die behoren tot het regionale netwerk. Daarnaast be vraagt de inspectie jaarlijks de scholen voor speciaal onderwijs over plaatsingslijsten.

De gegevens worden verzameld op de peildatum van 16 januari. M.i.v oktober 2009 is deze peildatum verplaatst naar

1 oktober. Dit heeft dus gevolgen voor de vergelijkbaarheid van de gegevens. Voorstel is om de gedragslijn van de inspectie in deze te volgen. Advies is om voor de nulmeting van de ECPO voor het schooljaar 2008-2009 gebruik te maken van de peildatum van 1 oktober 2009 i.p.v. 15 januari 2009, zodat in de toekomst met vergelijkbare gegevens gewerkt kan worden.

De ECPO wil gegevens hebben over de doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing. Het is niet mogelijk de gemiddelde looptijd van het gehele traject in kaart te brengen.
Het gehele traject bestaat uit de volgende onderdelen.

Aanmeldingstraject	Tijdstip aanmelding – Ontvangst aanmeldpunt (Completering dossier)
Ontvangsttraject	Datum ontvangst – Datum in behandelname
Besluitvormingstraject	In behandelname – Afgifte beschikking
Niet omschreven traject	Indicatiebesluit – Aanmelding bij (V)SO of reguliere school
Plaatsingstraject	Aanmelding (V)SOschool – Plaatsing (V)SO school

Uit CVI net kunnen de gegevens afgeleid worden over aanmeldingstraject, ontvangsttraject en besluitvormingstraject. Tot 1 november 2008 werd er geen onderscheid gemaakt tussen aanmeldingstraject en ontvangsttraject. Dit werd beschouwd als het aanmeldingstraject. Per 1 november 2008 wordt dit onderscheid wel gemaakt. Voorstel is om voor de evaluatie uit te gaan van het totale traject van aanmelding tot indicatiebesluit. Het plaatsingstraject is de tijd die verloopt tussen moment van aanmelding en daadwerkelijke plaatsing. Bij de inspectie zijn gegevens over plaatsingslijsten op schoolniveau beschikbaar. Dit betreft leerlingen die na een positieve beschikking aangemeld zijn bij een (V)SO school.

Toelichting

Gevraagde gegevens per REC van het regionale netwerk

- de gemiddelde doorlooptijd van het traject van aanmelding tot indicatie.
- aantal leerlingen op een plaatsingslijst op de (V)SO scholen in het regionale netwerk
- de gemiddelde wachttijd van leerlingen op de plaatsingslijsten in het regionale netwerk.

5.7. Projecten, plaatsingsproblemen en zwakke scholen

5.7.1. Herstart, Op de Rails en Rebound

Resultaat   Overzicht van aantal leerlingen dat deelneemt aan deze projecten.

Herstart en Op de Rails

Herstart en Op de Rails hebben geen BRINnummers van de aanmeldende scholen en uitstroomgegevens. Deze moeten zo nodig zelf toegevoegd worden. In de analyse worden de leerlingen die buiten het voedingsgebied wonen niet meegeteld. Alle leerlingen worden meegeteld die in het peiljaar een Herstart of Op de Rails Plaats hebben gehad. In Op de Rails kunnen leerlingen langer dan 1 jaar geplaatst worden. Op basis van de datum van instroom en uitstroom wordt bepaald hoeveel maanden de leerlingen in het betreffende schooljaar gebruik hebben gemaakt van de voorziening. Dit levert het aantal jaarplaatsen op. Bij de uitstroom wordt onderscheid gemaakt tussen uitstroom naar regulier onderwijs (incl. speciaal basisonderwijs) en speciaal onderwijs.

Gevraagde gegevens

- Postcode en woonplaats leerling (geanonimiseerd)
- School van herkomst
- Datum van instroom en uitstroom
- Herstart of Op de Rails locatie, onderscheiden naar SO en VSO
- Onderwijstype van uitstroom
- School van uitstroom

Rebound

De Rebounds worden georganiseerd door de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs. De coördinator van het samenwerkingsverband VO is het eerste aanspreekpunt voor de dataverzameling. Een aantal voorzieningen doet mee aan Rebound on line. Indien het samenwerkingsverband daar toestemming voor geeft, kunnen voor die Rebounds de gegevens centraal worden opgevraagd.

Bij deze gegevens gaat het om leerlingen die ingeschreven staan op scholen voor voortgezet onderwijs uit het regionale netwerk. In principe zijn dit de scholen van het samenwerkingsverband VO.

Leerlingen van scholen buiten het regionale netwerk tellen niet mee voor het aantal plaatsen. In de Rebounds worden verschillende trajecten aangeboden. Voorstel is alleen de voltijdstrajecten op te nemen.

Gevraagde gegevens per Rebound in het regionaal netwerk

- het totaal aantal voltijdsplaatsen
- uitstroom onderverdeeld in terugkeer eigen school, plaatsing andere school of andere onderwijsvoorziening.

5.7.2. Aantal leerlingen waarmee ACTB¹¹ bemoeienis heeft gehad

Resultaat Aantal leerlingen waarmee de onderwijsconsulenten bemoeienis hebben gehad.

De ACTB is opgegaan in de Stichting Ondersteuning Scholen en Ouders (SOSO), waar de onderwijsconsulenten (Onderwijsconsulenten+) en het ondersteunend bureau deel van uitmaken.

Voor het schooljaar 2007-2008 is op verzoek van de ECPO een analyse uitgevoerd op het aantal bemiddelingen van de onderwijsconsulenten in de regionale netwerken. Deze analyse heeft plaats gevonden op basis van het postcodeadres van de leerlingen. Over 2008-2009 is nog geen openbare rapportage beschikbaar. Voorlopig wordt uitgegaan van ruim 800 gevallen. Van deze leerlingen wordt bij SOSO de viercijferige postcode en woonplaats/gemeente opgevraagd, zodat nagegaan kan worden met hoeveel leerlingen uit het regionale netwerk de consulenten bemoeienis hebben gehad. Geregistreerd worden de nieuwe gevallen in het schooljaar 2008-2009.

5.7.3. Aantal thuiszitters

De gegevens over thuiszitters zijn moeilijk te verkrijgen. De inspectie verzamelt jaarlijks gegevens over thuiszitters bij de samenwerkingsverbanden en scholen voor speciaal onderwijs. Dit betreft echter vaak leerlingen die op wachtlijsten voor speciaal onderwijs zijn. Onvoldoende gegevens bestaan over leerlingen die ongeoorloofd verzuimen en dus in feite thuis zitten. De gegevens die DUO heeft over verzuim geven informatie over de totale hoeveelheid relatief verzuim en leveren dus geen specifieke informatie over thuiszitters. De leerplichtambtenaren en de organisatie Ingrado lijken de meest betrouwbare bron om informatie over thuiszitters te achterhalen.

5.7.4. Aantal (zeer) zwakke scholen

Resultaat Overzicht van aantal zwakke scholen en scholen met onvoldoende zorg.

De ECPO heeft gevraagd om een overzicht van zeer zwakke scholen. Voorgesteld wordt de verzameling uit te breiden tot zwakke scholen. In de projectgroep Meten is weten worden namelijk gegevens verzameld over de kwaliteit van de zorg in de regionale netwerken. Verzameld zijn gegevens over het aantal zwakke scholen en over het aantal scholen met onvoldoende zorg, zoals dat gedefinieerd wordt in de inspectierapporten. De huidige versie is nog niet betrouwbaar genoeg voor verder onderzoek. Indien op korte termijn deze informatie wel betrouwbaar is, kan deze gebruikt worden voor de evaluatiedoelinden van de ECPO.

Vermeld wordt het aantal en percentage zwakke en zeer zwakke scholen en het percentage scholen met onvoldoende zorg.

Indien deze gegevens niet beschikbaar zijn, moeten bij de inspectie deze gegevens voor alle scholen van het netwerk nagevraagd worden.

¹¹ AdviesCommissie Toelating en Begeleiding;

5.8. Financiële middelen

Resultaat   Overzicht van de zorggelden per regionaal netwerk.

Huidige financiering van zorgleerlingen

Scholen en samenwerkingsverbanden ontvangen op diverse manieren gelden voor zorgleerlingen; de bekostiging kan op individuele leerlingen gericht zijn, zoals bij de LGF financiering en LWOO leerlingen, op schoolniveau zoals in het speciaal onderwijs of op het niveau van een samenwerkingsverband, dat zelf bepaalt op welke manier en op welk niveau het geld ingezet wordt.

In onderstaande tabel is aangegeven welke geldstromen vanuit OCW bestemd zijn voor zorgleerlingen, c.q. Passend Onderwijs in het verzorgingsgebied van de regionale netwerken.

Instelling	Samenstelling	Bekostiging op basis van
1. Regionale netwerken Passend Onderwijs	SWV PO en SWV VO, REC's, cluster 3 en 4, basis- en voortgezet onderwijs scholen	Samenwerkingsverband Aantal leerlingen basisonderwijs en voortgezet onderwijs
2. Samenwerkingsverband Primair Onderwijs	Basisscholen en speciaal basisonderwijs	Samenwerkingsverband Aantal leerlingen basisonderwijs
3. Samenwerkingsverband Voortgezet onderwijs	Voorgezet onderwijs scholen/ vestigingen,	Samenwerkingsverband Aantal leerlingen in derde en vierde leerjaar VMBO
4. Samenwerkingsverband REC	Samenwerkingsverband van (V)SO scholen van hetzelfde cluster	Samenwerkingsverband Aantal scholen en aantal geïndiceerde leerlingen
5. Speciaal basisonderwijs	Scholen voor speciaal basisonderwijs	Schoolniveau Aantal leerlingen, leeftijd personeel en 2% lln. samenwerkingsverband ¹¹
6. Speciaal onderwijs	Scholen voor speciaal onderwijs in diverse onderwijssoorten	Schoolniveau Aantal leerlingen, leeftijd personeel en schoolsoort
7. LGF (rugzakleerlingen)	Individuele leerlingen in basis- of voortgezet onderwijs	Leerlingniveau Indicatie per soort leerling
8. LGF (rugzakleerlingen) ambulante begeleiding vanuit speciaal onderwijs	Begeleiding vanuit speciaal onderwijs voor Individuele leerlingen in regulier onderwijs	Leerlingniveau Indicatie per soort leerling
9. LWOO ¹² en Praktijkonderwijs	Leerlingniveau Individuele leerlingen in m.n. VMBO en praktijkscholen	Leerlingniveau Beschikking per leerling
10. Herstart en Op de Rails	Leerlingniveau en instellingsniveau Individuele leerlingen in onderwijsvoorzieningen	Leerlingniveau Herstart en Op de Rails via projectplaats

Bovenstaande bekostigingsgegevens zijn bij DUO beschikbaar, uitgezonderd de projectgelden voor Herstart en Op de Rails. Een berekening van de beschikbare zorggelden voor het regionale netwerk kan als volgt plaats vinden

¹² De zorgbekostiging voor het aantal lln. boven de 2% wordt betaald door het samenwerkingsverband.

¹³ Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs bekostigen vaak uit het regionale zorgbudget "eigen" LWOO leerlingen; in de praktijk zijn er dus meer LWOO leerlingen dan die bij DUO geregistreerd staan.

¹⁴ Het lumpsumbudget bestaat uit de personele en materiële basisbekostiging, het budget personeels- en arbeidsmarktbeleid en het budget Bestuur en Management.

1. Regionale netwerken Passend Onderwijs	Het bedrag dat toegekend is voor het samenwerkingsverband.
2. Samenwerkingsverband Primair Onderwijs	Toegekende bedragen voor de afzonderlijke samenwerkingsverbanden primair onderwijs.
3. Samenwerkingsverband Voortgezet onderwijs	Toegekende bedrag voor het samenwerkingsverbanden, bestaande uit zorgbudget en Rebound gelden. Deze gelden worden overgemaakt aan een zgn. kassierschool.
4. Samenwerkingsverband REC	Dit budget is bestemd voor het REC dat in het algemeen een groter verzorgingsgebied beslaat dan het regionale netwerk. Toedeling van dit bedrag naar het netwerk is niet goed mogelijk.
5. Speciaal basisonderwijs	De volledige bekostiging, die de speciale basisschool ontvangt voor de 2% leerlingen van het samenwerkingsverband plus de basisbekostiging voor de leerlingen boven die 2%.
6. Speciaal onderwijs	Voor de speciale scholen in de regio kan vastgesteld worden wat het lumpsum budget ¹³ is. Op basis van het leerlingenaantal kan vastgesteld worden wat het budget per leerling is op de betreffende scholen. Dit bedrag per leerling wordt vermenigvuldigd met het aantal leerlingen uit de regio op de SO scholen. Op die manier wordt duidelijk welk budget er beschikbaar is voor speciaal onderwijsleerlingen uit de regio. Gezien de complexiteit van de bekostiging kan alleen een bedrag per school op BRIN niveau bepaald worden en is dit bedrag niet uitgesplitst naar schoolsoort.
7. LGF (rugzakleerlingen)	Voor de basisscholen in het regionale netwerk is bekend welke bedragen zijn ontvangen voor LGF leerlingen.
8. LGF (rugzakleerlingen) ambulante begeleiding vanuit speciaal onderwijs	Bekend is welke budgetten het speciaal onderwijs ontvangt voor ambulante begeleiding van LGF leerlingen op reguliere scholen in het regionaal netwerk. De reguliere scholen zijn het uitgangspunt en niet de budgetten voor ambulante begeleiding op de (V)SO scholen.
9. LWOO en Praktijkonderwijs	Op basis van de bekostigingsbedragen kan bepaald worden welk bedrag een school voor een LWOO of PRO leerling extra ontvangt, vergeleken met een reguliere VMBO leerling. Op basis van het aantal LWOO en PRO leerlingen in de regio kan dan het budget voor de regio bepaald worden.
10. Herstart en Op de Rails	De Rebound gelden zijn vermeld bij het regionale zorgbudget. Voor Herstart en Op De Rails ontvangen de onderwijslocaties een bedrag per leerlingplaats.

In deze berekening wordt indien mogelijk uitgegaan van de extra bekostiging, die een school, c.q. samenwerkingsverband ontvangt voor zorgleerlingen. Bij de kosten voor speciaal basisonderwijs en LWOO wordt alleen het extra zorgbedrag berekend en niet het totale lumpsumbudget. Voor het speciaal onderwijs is een dergelijke berekening op dit moment niet goed mogelijk. Daar is het totale lumpsumbudget voor het speciaal onderwijs opgenomen.

6. Gegevens van het regionaal netwerk Midden-Brabant

Om te bepalen of de gevraagde gegevens ook daadwerkelijk verzameld konden worden en welke mogelijke knelpunten daarmee gepaard gaan, is besloten een proefonderzoek te doen in de regio Midden-Brabant. In Midden-Brabant is sprake van bestaande samenwerkingsrelaties; bovendien is men overtuigd van het belang van dataverzameling om beleid te kunnen ontwikkelen en sturen. De richtlijnen uit het vorige hoofdstuk zijn het uitgangspunt geweest bij de dataverzameling.

6.1. Het regionale netwerk, verzorgingsgebied en deelnemers

Het verzorgingsgebied van Midden-Brabant bestaat uit de gemeenten Tilburg, Alphen-Chaam, Dongen, Goirle en Oisterwijk. Op dit moment¹⁵ nemen deze gemeenten niet deel aan andere regionale netwerken. Alle deelnemende gemeenten hebben scholen in het netwerk.

In het regionale netwerk participeren geen cluster 1 en 2 scholen. Binnen het verzorgingsgebied is geen cluster 1 school gevestigd. Er is één cluster 2 school die een vestiging heeft in een van de gemeenten van het verzorgingsgebied. Alle scholen van REC 3 en 4 nemen deel aan het regionale netwerk.

In het regionale netwerk Midden-Brabant participeren 126 instellingen, waarvan 115 scholen.

- 5 gemeenten
- 4 samenwerkingsverbanden primair onderwijs
- 1 samenwerkingsverband voortgezet onderwijs
- 1 REC cluster 3-4
- 86 basisscholen
- 4 vestigingen voor speciaal basisonderwijs
- 18 vestigingen voor voortgezet onderwijs
- 7 vestigingen voor speciaal onderwijs.

De volledige deelnemerslijst van het regionale netwerk Midden-Brabant, schooljaar 2008-2009 is opgenomen als bijlage I.

Tabel 1. Basispopulatie regionaal netwerk Midden-Brabant

	4-11 jarigen	12-17 jarigen	4-17 jarigen
Alphen-Chaam	913	789	1.702
Dongen	2.633	1.953	4.586
Goirle	2.075	1.647	3.722
Oisterwijk	2.516	2.082	4.598
Tilburg	18.258	13.019	31.277
Totaal	26.395	19.490	45.885
%age Midden-Brabant	57,5%	42,5%	
%age landelijk	57,3%	42,7%	

Bron: Statline CBS, januari 2009

In het verzorgingsgebied van het netwerk wonen bijna 46.000 leerlingen in de leeftijdscategorie van 4 t/m 17 jaar.

¹⁵ De basisscholen uit Dongen zullen waarschijnlijk in 2010-2011 van netwerk wijzigen en gaan participeren in het regionale netwerk Breda en omstreken, dat nog geen startsubsidie heeft aangevraagd. In datzelfde netwerk participeert een samenwerkingsverband WSNS dat scholen in Alphen-Chaam heeft. Wanneer het netwerk Breda een officiële status heeft, participeert Alphen-Chaam in meerdere netwerken. In het regionale netwerk Breda nemen meer leerlingen uit Alphen-Chaam deel dan aan het regionale netwerk Midden-Brabant. Op basis van de richtlijnen over de omvang van het verzorgingsgebied tellen Alphen-Chaam en Dongen dan niet meer mee bij het bepalen van de omvang van het verzorgingsgebied.

Bijna 60% behoort tot de populatie van het basisonderwijs. Dit komt overeen met landelijke cijfers over de verdeling tussen deze leeftijdpopulaties.

Tabel 2. Aantal leerlingen in het regionaal netwerk Midden-Brabant

	Verhouding leerlingen basispopulatie	
Basisonderwijs (4-11 jarigen)		
Populatie 4-11 jarigen	26.395	
Totaal aantal leerlingen op basisscholen in het netwerk (incl. SO)	26.598	101%
Voortgezet onderwijs (12-17 jarigen)		
Populatie 12-17 jarigen	19.490	
Totaal aantal leerlingen op VO-scholen in het netwerk (incl. VSO)	16.842	86%
Totaal		
Populatie 4-17 jarigen	45.855	
Totaal aantal leerlingen op scholen in het netwerk	43.440	95%

Bron: Statline CBS, januari 2009
DUO, oktober 2008

Na vaststelling van het aantal kinderen dat in het verzorgingsgebied woont, is bepaald hoeveel leerlingen de scholen in het verzorgingsgebied tellen. Daarbij is uitgegaan van de leerlingenaantallen per 1 oktober 2008. Voor de (V)SO scholen zijn alleen de leerlingen meegeteld die in het verzorgingsgebied wonen.

Uit de gegevens blijkt dat voor de basisschoolleerlingen de populatie nagenoeg overeenkomt met het aantal leerlingen. Afwijkingen¹⁶ ontstaan door verschillende peildata van CBS en DUO.

Bij de populatie 12-17 jarigen is het aantal leerlingen kleiner dan de basispopulatie. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat een aantal 16 en 17 jarigen geen voortgezet onderwijs meer volgt; deze leeftijdsgroep kan onderwijs volgen in een andere onderwijsvorm zoals MBO, HBO, WO, werken of een zgn. tussenjaar hebben en dus niet meetellen bij het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het percentage leerlingen dat voortgezet onderwijs volgt in de regio, (86%), is daardoor geen betrouwbare indicator voor de onderwijscapaciteit in de regio en de eventuele effecten van Passend Onderwijs. De CBS gegevens, die gebaseerd zijn op leeftijden en vestigingsplaats zijn geen geschikte maatstaf voor effecten van onderwijsmaatregelen. Indien de leerlingen van m.n. de scholen voor speciaal onderwijs eenduidig toegerekend kunnen worden naar regionale netwerken of samenwerkingsverbanden, kan volstaan worden met leerlingaantallen als kengetallen i.p.v. gegevens over de basispopulatie.

¹⁶ De 4-jarigen zijn formeel niet leerplichtig, maar de onderwijsdeelname in deze groep is zeer hoog. De 12-jarigen komen zowel voor in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs; van de leerlingen die op 1 januari 12 jaar of ouder zijn, zit het grootste gedeelte in dat betreffende schooljaar in het voortgezet onderwijs. Gezien de peildatum van de CBS gegevens (1 januari) is ervoor gekozen deze groep leerlingen bij de potentiële populatie van het voortgezet onderwijs te betrekken.

6.2. Aantal leerlingen in het regionale netwerk

Het aantal leerlingen in het regionale netwerk is de optelsom van het aantal leerlingen in het basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Voor de leerlingen in het speciaal onderwijs is nagegaan of de leerlingen in het verzorgingsgebied wonen.

Tabel 3: Totaal aantal leerlingen in het regionale netwerk

Soort onderwijs	Aantal leerlingen	Aantal scholen/vestigingen
Basisonderwijs (incl.speciaal bao)	26.022	90
Speciaal onderwijs	985	8 ¹⁷
SO	576	
VSO	409	
Voortgezet onderwijs	16.433	18
Totaal	43.440	116

Bron: DUO, oktober 2008
leerlinglijsten speciaal onderwijs, oktober 2008

6.2.1. Leerlingen in het voortgezet onderwijs, verdeling naar schoolsoort

In Midden-Brabant zijn 18 vestigingen voor voortgezet onderwijs.

Deze zijn als volgt verdeeld

Praktijkonderwijs	1
VMBO	7
VMBO, HAVO, VWO	8
HAVO, VWO	2

Op scholen waar meerdere onderwijssoorten worden aangeboden, zijn de leerlingen in de brugklassen ingedeeld bij de categorie AVO; dit zijn merendeels leerlingen in HAVO/VWO brugklassen of VMBO-T/HAVO brugklassen. Deze leerlingen zullen nog een school keuze maken en zowel in het VMBO als in HAVO/VWO terecht komen, waardoor de verdeling in het derde leerjaar er anders uit zal zien dan in onderstaande tabel is aangegeven. Een vergelijking met landelijke en regionale cijfers is niet eenduidig te maken, omdat de samenstelling van brugklassen (AVO) en de opbouw van scholengemeenschappen per gebied verschillend is. Vergelijkingen zijn beter te maken, als de verdeling vanaf het derde leerjaar in beeld wordt gebracht.

De leerlingen in het Voortgezet Speciaal Onderwijs zijn meegeteld bij het voortgezet onderwijs.

¹⁷ inclusief cluster 2 vestiging

Tabel 4: Verdeling van de leerlingen in het voortgezet onderwijs

Soort onderwijs	Aantal leerlingen	%
Voortgezet Speciaal Onderwijs	409	2,4%
LWOO	1.435 ¹⁸	8,5%
Praktijkonderwijs	232	1,4%
AVO (brugklassen)	3.438	20,4%
VMBO, excl. LWOO	4.792	28,5%
HAVO/VWO	6.536	38,8%
Totaal	16.842	100%

Bron: DUO, oktober 2008

6.6.2. Leerlingen in het LWOO en praktijkonderwijs

De leerlingen in het praktijkonderwijs en op het LWOO worden beschouwd als zorgleerlingen waarvoor extra bekostiging wordt ontvangen. In de statistieken worden deze leerlingen als aparte categorie benoemd.

Op het totaal van alle VMBO leerlingen is het percentage LWOO leerlingen in Midden-Brabant 23%. Landelijk zijn alleen cijfers voor handen over de leerjaren 3 en 4. Het aandeel LWOO leerlingen in de leerjaren 3 en 4 VMBO bedraagt landelijk 23%. Dit is in Midden-Brabant ook het geval bij vergelijking van de leerjaren 3 en 4.

In de regio Midden-Brabant is één school voor praktijkonderwijs. In Midden-Brabant gaan minder leerlingen naar het praktijkonderwijs dan gemiddeld. Landelijk ligt het percentage op 2,9% en in Midden-Brabant bezoekt 1,4% het praktijkonderwijs.

Tabel 5: Aantal leerlingen met een LWOO beschikking

VO vestigingen	VMBO leerlingen	waarvan LWOO	Aandeel LWOO leerlingen
VO scholen met LWOO	2.151	1435	67%
Overige VO scholen met VMBO	4.076		
Totaal	6.227	1.435	23%

Bron: DUO, oktober 2008

In de regio Midden-Brabant zijn 18 vestigingen voor voortgezet onderwijs. Op 15 van deze scholen wordt VMBO onderwijs gegeven. Het LWOO onderwijs is in deze regio geconcentreerd op vier scholen, waar LWOO leerlingen staan ingeschreven. Op deze scholen heeft het merendeel van de leerlingen een LWOO beschikking, variërend van 60% tot 80%. Er is dus sprake van een concentratie van de LWOO leerlingen op een klein aantal VMBO scholen.

6.3. Zorgleerlingen¹⁹

De zorggelden vanuit de overheid worden zowel op leerlingniveau verstrekt (bv. rugzakgelden) als op instellingsniveau (samenwerkingsverbanden), waar ze ingezet worden voor verschillende doelen zowel op leerling- als schoolniveau. Per regio kan worden aangegeven voor welke leerlingen zorggelden²⁰ rechtstreeks ontvangen worden. Het gaat dan om bekostiging op leerlingniveau (rugzakleerlingen, praktijkonderwijs en LWOO leerlingen)

¹⁸ Dit betreft alleen de officiële LWOO leerlingen, waarvoor via DUO bekostiging ontvangen wordt. In Midden-Brabant worden voor ongeveer 100 leerlingen LWOO middelen beschikbaar gesteld via het samenwerkingsverband.

¹⁹ Zorgleerlingen zijn leerlingen waarvoor herkenbare zorgbekostiging ontvangen wordt.

²⁰ Hiermee wordt bedoeld dat deze leerlingen bekostigd worden uit de gelden die door OCW als zorgmiddelen worden aangeduid.

en om bekostiging op schoolniveau (speciaal (basis)onderwijs). Op die manier kan in beeld gebracht worden voor hoeveel leerlingen zorggelden ontvangen worden.

Tabel 6a. Aantal zorgleerlingen in het primair onderwijs

Soort onderwijs	Aantal leerlingen	% Midden-Brabant	% landelijk
Primair onderwijs (minus VSO)	26.598		
rugzakleerlingen ²¹	486	1,8%	1,3%
speciaal basisonderwijs	900	3,4%	2,7%
speciaal onderwijs	576	2,2%	2,1%
Zorgleerlingen	1.962	7,4%	6,2%

Bron: DUO, oktober 2008
REC Midden-Brabant, oktober 2008
OCW, Kerncijfers 2008

In de regio Midden-Brabant wordt voor 7,4% van de leerlingen in het primair onderwijs herkenbare zorgbekostiging ontvangen. Dat is meer dan het landelijke gemiddelde. Dit geldt voor de diverse vormen van zorgleerlingen, m.n. voor het speciaal basisonderwijs.²²

Het aandeel leerlingen in het speciaal basisonderwijs is in werkelijkheid hoger, nl. 4%. In Midden-Brabant zijn vier scholen voor speciaal basisonderwijs gevestigd met in totaal 900 leerlingen. Deze vier SBO scholen maken deel uit van drie samenwerkingsverbanden. In de regio Midden-Brabant doet zich de situatie voor dat het vierde samenwerkingsverband PO van het netwerk bestaat uit basisscholen, die wel tot het netwerk behoren, maar de speciale basisschool niet. In dit geval moet het aantal basisschoolleerlingen van het betreffende samenwerkingsverband in mindering gebracht worden op het aantal basisschoolleerlingen van het regionale netwerk met als gevolg dat het aandeel van het speciaal onderwijs toeneemt.

Bij het speciaal onderwijs zijn alleen de leerlingen meegeteld, die in het verzorgingsgebied wonen.

²¹ Voor Midden-Brabant kon geen gebruik gemaakt worden van recente DUO-gegevens, omdat daar fouten in zaten, die nog gecorrigeerd moeten worden. Uiteindelijk is gebruik gemaakt van een DUO bestand met financiële gegevens, waaruit het aantal rugzakleerlingen afgeleid is. Tevens was beschikbaar een bestand van de ambulante begeleide leerlingen van het REC Midden-Brabant, cluster 3 en 4. Een vergelijking van dit bestand met DUO gegevens en met bestanden van scholen voor speciaal onderwijs liet verschillen zien. De verschillen hadden met name betrekking op de verdeling tussen speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. Controle van de DUO-gegevens met de gegevens van het REC en van de scholen lijkt noodzakelijk. Van belang is de peildatum waarop de gegevens betrekking hebben. De meest recente gegevens van DUO laten een hoger aantal rugzakleerlingen zien, nl. 571 lln.

²² Dit leidt echter niet tot meer inzet van zorgmiddelen vanuit OCW; de zorgbekostiging boven de 2% wordt uit het vaste budget van de samenwerkingsverbanden betaald.

Tabel 6b: Aantal zorgleerlingen in het voortgezet onderwijs

Soort onderwijs	Aantal leerlingen	% Midden-Brabant	% landelijk
Voortgezet onderwijs (incl.VSO)	16.842		
rugzakleerlingen ²³	303 ²⁴	1,8%	1,8%
praktijkonderwijs	232	1,4%	2,8%
LWOO (VMBO)	1.435	8,5%	10,2%
voortgezet speciaal onderwijs	409	2,4%	3,3%
Zorgleerlingen	2.379	14,1%	18,1%

Bron: DUO, oktober 2008
REC Midden-Brabant, oktober 2008
OCW, Kerncijfers 2008

In de regio Midden-Brabant wordt voor ruim 14% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs herkenbare zorgbesteding ontvangen. Dat is minder dan het landelijke gemiddelde. Dit geldt voor alle vormen van zorgbesteding; het aandeel leerlingen praktijkonderwijs is de helft van het landelijke percentage.

In de regio Midden-Brabant worden ruim 4300 leerlingen als zorgleerlingen bekostigd. Dat is 10% van het totaal aantal leerlingen. De cijfers als totaal wijken niet sterk af van het landelijk gemiddelde van 10,5%; de verdeling tussen basis en voortgezet onderwijs laat wel verschillen zien. In het voortgezet onderwijs is dat percentage ruim 14% en in het basisonderwijs ruim 7%. In het basisonderwijs zijn er in Midden-Brabant meer zorgleerlingen en in het voortgezet onderwijs juist aanzienlijk minder.

6.3.1. Speciaal onderwijs; binnen en buiten de regio

De scholen voor speciaal onderwijs betrekken leerlingen zowel van binnen als buiten de regio. Om te kunnen bepalen welk gedeelte van de leerlingen vanuit de regio komt, zijn leerlinglijsten opgevraagd bij de scholen voor speciaal onderwijs. Van 7²⁵ van de 8 scholen zijn deze lijsten ontvangen; op basis van woonadres van de leerlingen zijn de leerlingen toegedeeld aan het regionale netwerk.

Tabel 7a: Aantal leerlingen uit het verzorgingsgebied in het speciaal onderwijs (SO)

Cluster	Percentage SO lln. binnen het netwerk per cluster	Aantal leerlingen binnen het netwerk	Aantal leerlingen buiten het netwerk	Totaal aantal leerlingen
Cluster 2	20%	118		118
Cluster 3	36%	209	73	282
Cluster 4	43%	249	114	363
Totaal	100%	576	187	763

Bron: DUO, oktober 2008
Leerlinglijsten (V)SO scholen, oktober 2008

²³ Zie voetnoot 21

²⁴ In publicaties van het regionale netwerk wordt een hoger aantal rugzakleerlingen aangegeven, nl. 329.

²⁵ Van de cluster 2 locatie zijn geen gedetailleerde leerlinggegevens beschikbaar; deze school maakt formeel ook geen deel uit van het netwerk; deze leerlingen zijn in zijn geheel aan het netwerk toegerekend.

Op basis van deze gegevens kan geconcludeerd worden dat bijna 25% van de leerlingen in de basisschoolleeftijd komt van buiten de regio. De meeste leerlingen van buiten de regio zijn te vinden in cluster vier scholen, die een groot aantal residentiële plaatsen kennen. Het aantal leerlingen van buiten de regio op basis van woonadres is groter dan het aantal residentiële plaatsen.

Tabel 7b: Aantal leerlingen uit het verzorgingsgebied in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO)

Cluster	Percentage VSO lln. binnen het netwerk per cluster	Aantal leerlingen binnen het netwerk	Aantal leerlingen buiten het netwerk	Totaal aantal leerlingen
Cluster 2				
Cluster 3	56%	227	79	306
Cluster 4	44%	182	125	307
Totaal	100%	409	204	613

Bron: DUO, oktober 2008
Leerlinglijsten (V)SO scholen, oktober 2008

In de leeftijdsgroep van het voortgezet onderwijs is ruim een derde van de VSO leerlingen van buiten de regio afkomstig. Ook hier zijn de meeste leerlingen van buiten de regio te vinden in cluster vier scholen, die een groot aantal residentiële plaatsen kennen.

Het percentage leerlingen in cluster 3 is groter dan het percentage leerlingen in cluster 4 scholen; dit wordt vooral veroorzaakt door het grote aantal VSO leerlingen in het ZMLK onderwijs.

6.3.2. Rugzakleerlingen

Rugzak of speciaal onderwijs

Leerlingen met een indicatie voor het speciaal onderwijs kunnen onderwijs volgen op het speciaal onderwijs of het regulier onderwijs bezoeken met een rugzakje.

Tabel 8: Leerlingen met een SO indicatie

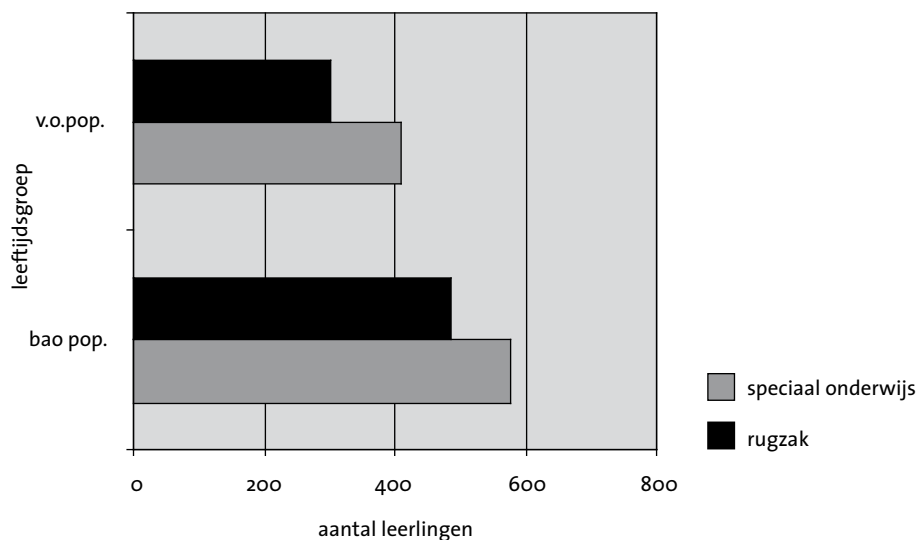
	Basisschool SO	Voortgezet onderwijs VSO	Totaal
Speciaal onderwijs	576	409	985
Rugzak ²⁶	486	303	789
Totaal	1.062	712	1.774

Bron: DUO, oktober 2008
Leerlinglijsten (V)SO scholen, oktober 2008
REC Midden-Brabant, oktober 2008

In Midden Brabant volgen bijna 1800 leerlingen uit de regio (4%) onderwijs met een (V)SO indicatie. 54% van deze leerlingen zit in het speciaal onderwijs en 46% volgt regulier onderwijs met een rugzak. In het basisonderwijs volgen leerlingen met een SO indicatie iets vaker regulier onderwijs dan in het voortgezet onderwijs.

²⁶ Over de precieze aantallen is geen zekerheid te krijgen op dit moment; het is aannemelijk dat de definitieve cijfers hoger uit zullen vallen. Dat beïnvloedt de verdeling tussen speciaal onderwijs en rugzak.

Grafiek 1: Leerlingen met een SO indicatie

Bron: DUO, oktober 2008

Rugzakleerlingen in het regulier onderwijs

Tabel 9: Rugzakleerlingen in het regulier onderwijs

	Totaal	% ²⁷
Basisonderwijs	486	1,9%
Basisonderwijs	373	1,5%
Speciaal basisonderwijs	113	12,6%
Voortgezet onderwijs	303	1,8%
LWOO	76	5,3%
Praktijkonderwijs	25	10,8%
Overig VO	202	1,4%
Totaal	789	1,9%

Bron: DUO, oktober 2008

Het aandeel rugzakleerlingen in basis/ en voortgezet onderwijs in Midden-Brabant is ongeveer gelijk. Dat geldt niet voor de verdeling over de schoolsoorten. Relatief gezien zitten de meeste rugzakleerlingen in het speciaal basisonderwijs, het praktijkonderwijs en het LWOO. Dit komt overeen met een landelijke trend.

²⁷ Percentage afgezet tegen leerlingen regulier onderwijs, exclusief (V)SO

Rugzakleerlingen per cluster

Op basis van de indicatie kunnen leerlingen met een rugzak ingedeeld worden naar cluster.

Tabel 10: Aantal rugzakleerlingen per cluster

	Totaal	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4
Basisonderwijs	486	6%	47%	48%
Voortgezet onderwijs	303	8%	28%	65%
Totaal	789	6%	40%	54%

Bron: DUO, oktober 2008

Meer dan de helft van de rugzakleerlingen zijn cluster 4 leerlingen. Opvallend is het verschil tussen basis- en voortgezet onderwijs. In het basisonderwijs is het aantal cluster 3 en 4 leerlingen ongeveer gelijk, terwijl in het voortgezet onderwijs het aandeel cluster 4 leerlingen meer dan het dubbele is dan het aandeel cluster 3 leerlingen. In de leeftijdsgroep van het voortgezet onderwijs lijken de cluster 3 leerlingen minder gebruik te maken van een rugzak en gaan vaker naar het voortgezet speciaal onderwijs. Dit geldt met name voor de ZML leerlingen. Opvang van deze leerlingen in het reguliere voortgezet onderwijs komt dus minder voor dan bij cluster 4 leerlingen.

6.4. Beschikkingen voor zorgleerlingen

6.4.1. Speciaal basisonderwijs

De beschikkingen voor het speciaal basisonderwijs worden afgegeven door de PCL (Permanente Commissie Leerlingzorg) van het samenwerkingsverband primair onderwijs. Van de samenwerkingsverbanden²⁸ zijn alle gegevens over het schooljaar 2008-2009 verwerkt.

Van het samenwerkingsverband 4403 zijn geen gegevens beschikbaar. De speciale basisschool van dit samenwerkingsverband maakt ook geen deel uit van het regionale netwerk.

Tabel 11: Aantal beschikkingen voor het speciaal basisonderwijs

SBO school	Aantal beschikkingen	Totaal aantal leerlingen	Percentage
02XG	20	70	29%
04BX	82	256	32%
09PC	91	338	27%
11XT	53	236	22%
anders	2		
Totaal regionaal netwerk	248	900	28%

Bron: PCL's van de samenwerkingsverbanden PO, schooljaar 2008-2009

Het merendeel van de beschikkingen heeft betrekking op leerlingen uit het verzorgingsgebied. Van het totaal aantal beschikkingen voor speciaal basisonderwijs (256) zijn er 8 bestemd voor leerlingen van scholen buiten het verzorgingsgebied.

Op een totaal aantal leerlingen van 900 worden per jaar 248 nieuwe beschikkingen afgegeven; dat is meer dan een kwart van de totale populatie. Dat geeft aan dat er veel in- uitstroom en doorstroom is in het speciaal basisonderwijs.

²⁸ SWV Tilburg, SWV G.A.R.T, SWV Moergestel/Oisterwijk

6.4.2. LWOO en praktijkonderwijs

De beschikkingen voor LWOO en praktijkonderwijs worden afgegeven door de RVC (Regionale Verwijzings Commissie) van het samenwerkingsverband VO Midden-Brabant. Dit betreft uitsluitend leerlingen van scholen uit het regionale netwerk. Voor het schooljaar 2008-2009 zijn de beschikkingen in 2007-2008 afgegeven.

Tabel 12: Aantal beschikkingen voor LWOO

	LWOO aanvragen	LWOO beschikkingen	Percentage
Vestigingen met LWOO	398	348	87%
	PRO aanvragen	PRO beschikkingen	Percentage
VO scholen zonder praktijkonderwijs	35	33	94%
Praktijkschool	62	61	98%
Totaal praktijkonderwijs	97	94	97%

Bron: RVC van het samenwerkingsverband VO, schooljaar 2008-2009

Uit de verzamelde gegevens blijkt dat het grootste gedeelte van de aanvragen voor LWOO toegekend wordt, nl. 87% en dat dit percentage bij het praktijkonderwijs nog hoger ligt, nl. 97%.

Niet alleen de school voor praktijkonderwijs vraagt beschikkingen aan, ook VMBO scholen vragen voor hun leerlingen beschikkingen voor praktijkonderwijs aan. Het is niet duidelijk of leerlingen met een beschikking voor praktijkonderwijs ook daadwerkelijk naar het praktijkonderwijs gaan. In de praktijk vragen scholen zonder PRO-afdeling een beschikking voor praktijkonderwijs aan als een soort vangnet, als in de loop van het jaar overgang naar praktijkonderwijs noodzakelijk blijkt. Daarom wordt bij de gegevensverzameling onderscheid gemaakt tussen scholen die daadwerkelijk praktijkonderwijs geven en scholen die alleen een beschikking aanvragen. Bij de gegevens van de RVC wordt niet aangegeven of een school ook daadwerkelijk praktijkonderwijs geeft; dit gegeven is af te leiden uit het DUO bestand deelnemers regionaal netwerk.

6.4.3. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs

De indicaties voor het speciaal onderwijs worden afgegeven door de Commissie van Indicatie, die aan de afzonderlijke REC's verbonden is. In Midden-Brabant is er sprake van een REC voor cluster 3 en 4. Het REC voor cluster 2 bestrijkt een groot gebied van Zuid en Oost Nederland.

In de REC's voor de regio Midden-Brabant (cluster 2, 3 en 4) zijn in totaal bijna 2600 positieve beschikkingen afgegeven. Het betreft 647 leerlingen uit het verzorgingsgebied van het regionale netwerk Midden-Brabant. Van deze leerlingen is de verdeling over de clusters en de verdeling over het speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in kaart gebracht.

Tabel 13: Aantal beschikkingen voor speciaal onderwijs

	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Totaal	%
Primair onderwijs (min VSO)	49	168	234	451	70%
Voortgezet onderwijs (incl. VSO)	4	73	119	196	30%
Totaal	53	241	353	647	
Percentage	8%	37%	55%		

Bron: CVI-net, schooljaar 2008-2009

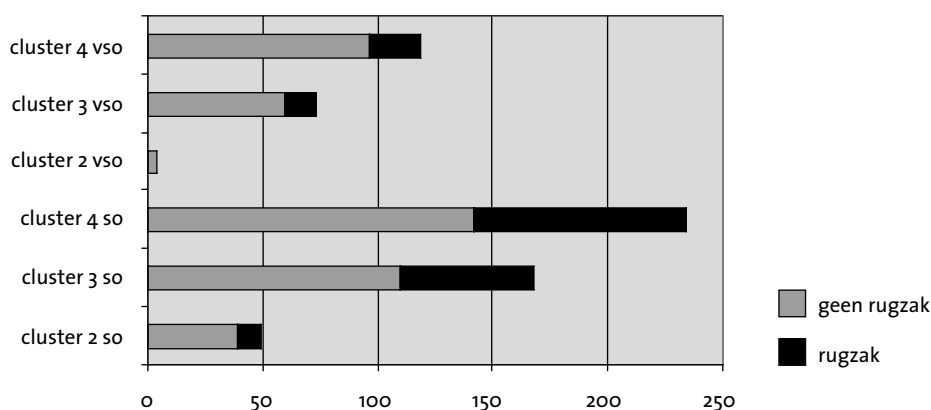

De indicaties hebben voor 70% betrekking op de populatie van het basisonderwijs en voor 30% op de leerlingpopulatie van het voortgezet onderwijs. Dit is inclusief de herindicaties van leerlingen die reeds op het speciaal onderwijs zitten. De meeste verwijzingen worden voor cluster 4 scholen gegeven, zowel in basis- als in het voortgezet onderwijs, variërend van 50% tot 60%.

Speciaal onderwijs of rugzak

In CVI net wordt sinds kort ook geregistreerd of ouders een rugzak aanvragen na een positieve beschikking. Per cluster en schoolsoort is in kaart gebracht hoe deze verhouding ligt in Midden-Brabant.

Grafiek 2: Keuzes bij beschikkingen speciaal onderwijs

Bron: CVI net, schooljaar 2008-2009

Bij de aanvragen voor cluster 3 en 4 scholen liggen de rugzakaanvragen rond de 30%. In de populatie van het basisonderwijs worden aanzienlijk meer rugzakken aangevraagd dan in de populatie van het voortgezet onderwijs, resp. 35% en 18%.

Omdat het ook om herindicaties gaat hebben de beschikkingen zowel betrekking op aanvragen vanuit het reguliere onderwijs als vanuit het speciaal onderwijs. Bij aanvragen vanuit het regulier onderwijs wordt vaak een beroep gedaan op de rugzakfinanciering. Als alleen gekeken wordt naar de aanvragen vanuit het regulier onderwijs wordt in het basisonderwijs in 65% van de gevallen een rugzak aangevraagd en in het voortgezet onderwijs 45%.

6.5. Doorlooptijd tussen aanmelding en plaatsing

6.5.1. Speciaal basisonderwijs

De gegevens van de peildatum 1 oktober 2008 zijn wel beschikbaar, maar nog niet vrijgegeven. In het definitieve onderzoek kunnen deze gegevens gebruikt worden.

6.5.2. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs

De benodigde gegevens om de doorlooptijd te bepalen kunnen uit CVI-net gehaald worden. Op dit moment wordt er gewerkt aan een bredere toegang tot deze gegevens. Tot nu toe werd als peildatum 16 januari gehanteerd. Deze peildatum wordt gewijzigd in 1 oktober. In het definitieve onderzoek kunnen de gegevens van 16 januari 2008 of van de nieuwe peildatum 1 oktober 2009 waarschijnlijk meegenomen worden.

Op dit moment zijn alleen (nog niet gepubliceerde) gegevens vanuit eigen onderzoek van de inspectie beschikbaar. Het betreft de stand van zaken op de peildatum van 16 januari 2009. Omdat geen gegevens op leerlingniveau beschikbaar zijn, is niet duidelijk welke gegevens betrekking hebben op leerlingen uit het regionale netwerk. De

analyse van gegevens is beperkt tot de aanmeldpunten die binnen het verzorgingsgebied liggen. Daarom is cluster 2 buiten beschouwing gelaten.

Bij het uiteindelijke onderzoek heeft het de voorkeur gebruik te maken van de originele gegevens uit CVI-net.

Voor de peildatum 16 januari 2009 zijn de volgende gegevens bekend

Tabel 14: Gemiddelde doorlooptijd tussen aanmelding en indicatiebesluit

	REC	Aantal leerlingen	Doorlooptijd in dagen
Totaal		210	111
	3-19	98	126
	4-11	112	99
Indicaties		88	80
	3-19	29	112
	4-11	59	64
Herindicaties		122	134
	3-19	69	131
	4-11	53	138

Bron: Inspectie van het onderwijs, niet gepubliceerd

De doorlooptijd is de tijd die verloopt tussen datum aanmelding en beschikking. De tijd die verloopt tot werkelijke plaatsing is dus niet meegenomen. Gemiddeld is de doorlooptijd voor cluster 3 en 4 leerlingen 111 dagen, bijna vier maanden.

Voor nieuwe indicaties is de tijd aanzienlijk korter, nl. minder dan drie maanden.

De doorlooptijd voor cluster 3 leerlingen is langer dan voor cluster 4 leerlingen.

6.6. Projecten, plaatsingsproblemen en zwakke scholen

6.6.1. Herstart, Op de Rails en Rebound

Bij de projectleiding van Herstart en Op de Rails zijn gegevens over plaatsing in de regio Midden-Brabant opgevraagd. Op basis van de woonplaats van de leerlingen is bepaald of het om leerlingen uit de regio ging.

Tabel 15: Aantal deelnemers aan Herstart, Op de Rails en Rebound

	Herstart	Op de Rails		Rebound voltijds	Rebound anders
		SO	VSO		
Aantal leerlingen	3	15	36	31	51
Aantal plaatsen		10,3	24,2		
	Herstart	Op de Rails		Rebound voltijds	Rebound anders
- Naar cluster 4 scholen	2	7	18		
- Naar regulier onderwijs (incl. SBAO)		3	3	8	
- Anders	1		2		
- Eigen school				21	
- Onderwijsvoorziening (Op de Rails, etc)		5	13	2	

Bron: Projectleiding Herstart en Op de Rails
Samenwerkingsverband VO Midden-Brabant

In de regio Midden-Brabant zijn in 2008-2009 drie Herstart plaatsen ingevuld. Aan het Op de Railsproject hebben 51 leerlingen deelgenomen. Dit betreft zowel leerlingen uit de basisschoolleeftijd als uit het voortgezet onderwijs. Van de uitstromende leerlingen in deze projecten gaat het grootste gedeelte (75%) naar cluster 4 scholen.

In Midden-Brabant is één rebound voorziening, die gesitueerd is bij een VMBO school. Op deze rebound worden verschillende trajecten aangeboden. In het schooljaar 2008-2009 hebben er 81 leerlingen aan de diverse trajecten deelgenomen, waarvan 31 voltijds. Het merendeel van deze leerlingen, (2/3), keert weer terug naar de eigen school.

6.6.2. Leerlingen waarmee ACTB²⁹ bemoeienis heeft gehad

Over 2008-2009 is nog geen openbare rapportage beschikbaar. Voor de regio Midden-Brabant zijn dan ook geen cijfers beschikbaar.

6.6.3. Thuiszitters

Gegevens over thuiszitters worden verzameld door de inspectie en door leerplichtambtenaren. Het onderzoek van de leerplichtambtenaren maakt gebruik van extrapolatie van gegevens en levert dus geen gegevens op voor de regio Midden-Brabant. De gegevens van de inspectie hebben vooral betrekking op opgaven van scholen voor speciaal onderwijs en geven waarschijnlijk geen volledig overzicht. DUO beschikt over een bestand van verzuim per gemeente. Hierin wordt absoluut en relatief verzuim gemeld. Bij de gegevens over relatief verzuim wordt geen informatie over de duur van het verzuim vermeld. Dit bestand is niet geschikt om gegevens over thuiszitters in de regio te verkrijgen.

6.6.4 (Zeer) zwakke scholen

In de lijst die door de projectgroep Meten is Weten is verzameld, zitten waarschijnlijk nog onzorgvuldigheden, met name over het percentage zwakke scholen in het voortgezet onderwijs. In het definitieve onderzoek moeten deze gegevens voor Midden-Brabant opnieuw opgevraagd worden en aangevuld met de gegevens over zeer zwakke scholen

²⁹ AdviesCommissie Toelating en Begeleiding

Tabel 16: Aantal zwakke scholen in het regionaal netwerk

	Aantal scholen	Aantal (zeer) zwakke scholen	%age (zeer) zwakke scholen		%scholen met onvoldoende zorg	
			Regionaal netwerk	Landelijk	Regionaal netwerk	Landelijk
Basisscholen	86	6	7%	7%	52%	51%
Scholen voor speciaal basisonderwijs	4		0%	15%	50%	60%
Voortgezet onderwijs	18		0%	23%	0%	40%
REC's	7		0%	6%	0%	70%

Bron: Projectgroep Meten is Weten, ongepubliceerd

6.7. Financiële middelen

Voor Midden-Brabant is in kaart gebracht hoeveel geld beschikbaar is vanuit OCW voor zorgleerlingen, c.q. Passend Onderwijs. Hiervoor is gebruik gemaakt van DUO bestanden over bekostiging in combinatie met gegevens over leerlingaantallen.

Tabel 17: Beschikbaar budget voor zorgleerlingen

Instelling	Bekostiging	Aantal leerlingen voor bekostiging	Bedrag per leerling
1. Regionale netwerken Passend Onderwijs	€ 630.000	41.991	€ 15
2. Samenwerkingsverband Primair Onderwijs	€ 3.895.000	25.074	€ 151 € 57
3. Samenwerkingsverband Voortgezet onderwijs	€ 1.059.000	3.664	€ 289
4. Samenwerkingsverband REC	€ 305.000 ³⁰	1.124	€ 178
5. Speciaal basisonderwijs ³¹	€ 1.778.000	465	€ 3.823
6a. Speciaal onderwijs SO (cluster 3 en 4)	€ 7.699.000	458	€ 16.800
6b. Speciaal onderwijs VSO (cluster 3 en 4)	€ 6.992.000	409	€ 17.100
7a. Rugzak (LGF) BAO	€ 3.408.000	486	€ 7.012
7b. Rugzak (LGF) VO ³²	€ 1.913.000	303	€ 6.312
8a. Rugzak BAO ambulante begeleiding vanuit speciaal onderwijs	€ 2.631.000	486	€ 5.413
8b. Rugzak VO ambulante begeleiding vanuit speciaal onderwijs	€ 1.139.000	303	€ 3.760
9. LWOO en Praktijkonderwijs	€ 6.719.000	1.435	€ 4.040
10. Herstart en Op de Rails	€ 490.000	38	€ 13.000
Totaal	€ 38.655.000		

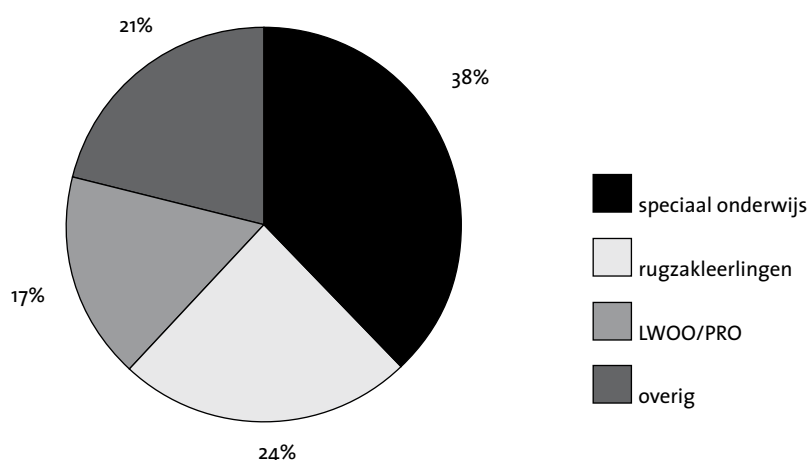
Bron: DUO, oktober 2008

³⁰ Dit bedrag is voor een groter verzorgingsgebied dan het regionaal netwerk.

³¹ In de grafiek is het speciaal basisonderwijs onderdeel van overige

³² De bedragen uit de DUO bestanden lijken niet correct. Het bedrag per leerling op basis van deze gegevens is veel hoger dan in de bekostigingsregeling vermeld staat. Op basis van de bekostigingsregeling zou een bedrag van ongeveer € 3.300 per leerling verwacht worden. Het bedrag dat hier opgenomen staat is dus veel te hoog.

Grafiek 3: Verdeling zorgbudget in de regio Midden-Brabant

In totaal is in de regio Midden-Brabant bijna € 40.000.000 beschikbaar voor zorgleerlingen. Een groot gedeelte van dit budget (43%) is bestemd voor het speciaal onderwijs. Het budget voor rugzakleerlingen maakt bijna een kwart uit van het totaal beschikbare budget.

Om te bepalen welk budget voor leerlingen uit de regio beschikbaar is, is de volgende werkwijze gevolgd.

Van elk budget is nagegaan of het budget bestemd is voor scholen en leerlingen in het verzorgingsgebied van het netwerk.

Voor het speciaal onderwijs is van elke speciale school in het regionale netwerk de lumpsum over 2008-2009, c.q. 2009 vastgesteld. Vervolgens is het budget per leerling van die betreffende school vastgesteld. Door de complexiteit en de opbouw van de bekostiging kon binnen een BRINnummer geen onderscheid gemaakt worden tussen speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of onderwijssoort. Per BRINnummer is dus een bedrag per leerling vastgesteld. Dit bedrag varieert in Midden-Brabant van € 15.000 - € 22.000 per leerling. Vervolgens is dit bedrag vermenigvuldigd met het aantal leerlingen dat in het verzorgingsgebied van het regionaal netwerk woont. Dit levert het bedrag op dat beschikbaar is voor leerlingen uit de regio.

Het bedrag voor de LGF financiering is gebaseerd op de bedragen die de reguliere scholen in het regionaal netwerk ontvangen voor hun rugzakleerlingen en de bedragen die het speciaal onderwijs ontvangt voor de ambulante begeleiding van deze leerlingen. Het bedrag per rugzakleerling is een gemiddeld bedrag per leerling.

7. Bijlage - Deelnemerslijst

SCHOOLNR	NAAM INSTELLING	SOORT	GEMEENTE
766	Dongen	B&W	
785	Goirle	B&W	
824	Oisterwijk	B&W	
855	Tilburg	B&W	
1723	Alphen-Chaam	B&W	
4403	SWV Dongen/Oosterhout	SWPO	
4504	SWV Tilburg	SWPO	
4507	SWV G.A.R.T.	SWPO	
4508	SWV Moergestel/Oisterwijk	SWPO	
45-1	SWV Voortgezet Onderwijs Midden-Brabant	SWVO	
3-19/4-11	REC Midden Brabant 3-19	REC	
03MK	Basisschool Berkeloo	BAS	TILBURG
03PK	Basisschool Sint Agnes	BAS	DONGEN
03WT	Jenaplanschool De Kleine Akkers	BAS	GOIRLE
04GF	OBS De Springplank	BAS	DONGEN
04UZ	BS Graaf van Ursel	BAS	OISTERWIJK
04WJ	KBS De Vonder	BAS	GOIRLE
05GM	RK Basisschool Sint Jan	BAS	DONGEN
05GP	RK Basisschool Achterberg	BAS	DONGEN
05OM	PC Basisschool De Wegwijzer	BAS	DONGEN
06HK	Basisschool Achthoeven	BAS	TILBURG
06HW	Basisschool St Caecilia	BAS	TILBURG
06IA	De Cocon	BAS	TILBURG
06IB	Basisschool Zuiderlicht	BAS	TILBURG
06WT	Basisschool Den Bijstere	BAS	TILBURG
06YB	Basisschool Cleijn Hasselt	BAS	TILBURG
07CC	Vrije School Tiliander	BAS	TILBURG
07CJ	Basisschool Rennevoirt	BAS	TILBURG
07DJ	Basisschool Andreas	BAS	TILBURG
07ND	Basisschool Armhoefse Akker	BAS	TILBURG
07NR	BS De Tovervogel	BAS	OISTERWIJK
07UD	Basisschool De Vlinderboom	BAS	DONGEN
08CP	J Ligthartschool Rendierhof	BAS	TILBURG
08NZ	Basisschool De Stappen	BAS	TILBURG
08PJ	J.J. Anspachschoon	BAS	DONGEN
08RU	RK BS St. Willibrordus	BAS	ALPHEN-CHAAM
08WQ	RK BS Christoffel	BAS	TILBURG
08XA	Basisschool Hertog Jan	BAS	OISTERWIJK
09JP	Basisschool De Regenboog	BAS	TILBURG
09KK	De Wichelroede	BAS	TILBURG
09MN	RK BS Don Sarto	BAS	TILBURG
09MT	De Vijf Hoeven	BAS	TILBURG
09QZ	Basisschool De Biezenkring	BAS	DONGEN
09UO	Basisschool De Borne	BAS	TILBURG
09VB	RK BS St Hubertus	BAS	TILBURG
10EF	OBS De Kikkenduut	BAS	OISTERWIJK
10EZ	Basisschool De Lochtenbergh	BAS	TILBURG
10FN	Basisschool Kameleon	BAS	GOIRLE
10HG	Basisschool De Alm	BAS	TILBURG

10JL	Basisschool Heilig Hart	BAS	DONGEN
10KX	Basisschool Westerkim	BAS	DONGEN
10VR	Basisschool de Kajuit	BAS	OISTERWIJK
10WH	Basisschool de Vlashof	BAS	TILBURG
10ZI	De Noorderpoort	BAS	DONGEN
11DG	RK Jeanne d'Arcschool	BAS	TILBURG
11KC	Basisschool Stelaertshoeve	BAS	TILBURG
11LG	Montessori BS de Elzen	BAS	TILBURG
11PW	RK BS Thomas More	BAS	TILBURG
11VR	Basisschool Den Hazennest	BAS	TILBURG
12AT	RK BS de Kiehoorn	BAS	TILBURG
12DS	OBS De Blaak	BAS	TILBURG
12FU	De Bunders	BAS	OISTERWIJK
12MT	OBS De Sleutel	BAS	TILBURG
12OQ	RK Basisschool Open Hof	BAS	GOIRLE
12SM	RK BS Helen Parkhurst	BAS	TILBURG
12UV	OBS Gesworen Hoek	BAS	TILBURG
12WI	RK Basisschool de Regenboog	BAS	GOIRLE
12WM	De Coppele	BAS	OISTERWIJK
13CI	Den Akker	BAS	OISTERWIJK
15AB	Basisschool Fatima	BAS	TILBURG
15DX	Eerste Jan Ligthartschool	BAS	TILBURG
15JU	Basisschool Prins Bernhard	BAS	TILBURG
15WZ	BS Den Bongerd	BAS	GOIRLE
17LF	Basisschool De Triangel	BAS	TILBURG
17MQ	Basisschool de Zuidwester	BAS	TILBURG
21MX	RK Basisschool De Bron	BAS	GOIRLE
21MY	Basisschool 't Schrijverke	BAS	GOIRLE
21OQ	OBS De Vuurvogel	BAS	TILBURG
22JJ	OBS De Mussenacker	BAS	TILBURG
22JM	OBS Panta Rhei	BAS	TILBURG
23BR	OBS De Wingerd	BAS	OISTERWIJK
23CA	RK BS De Molenhoek	BAS	OISTERWIJK
23CG	OBS De Bienekebolders	BAS	OISTERWIJK
23DW	J. Ligthartschool Huibeven	BAS	TILBURG
23DX	RK BS De Wegwijzer	BAS	TILBURG
23DY	OBS De Heerevelden	BAS	TILBURG
23ZH	OBS Yore	BAS	TILBURG
23ZJ	OBS Bibit	BAS	TILBURG
23ZL	RK Basisschool de Sporckt	BAS	TILBURG
24PV	Basisschool Aboe El-Chayr	BAS	TILBURG
25GN	Montessorischool de Petteflet	BAS	TILBURG
26BA	RK BS Meander	BAS	TILBURG
27CA	OBS Koolhoven	BAS	TILBURG
27CB	RK BS Bloemaert	BAS	TILBURG
27CC	Jan Ligthartschool Driecant	BAS	TILBURG
27XD	De Boemerang	BAS	TILBURG
28CD	Klinkers	BAS	TILBURG
02XGoo	SSBO Mozaik	SBAO	OISTERWIJK
04BXoo	SSBO De Zonnesteen	SBAO	TILBURG
09PCoo	SSBO Westerwel	SBAO	TILBURG
11XToo	SSBO Noorderlicht	SBAO	TILBURG
ooWPoo	Parcours/SO de Klimmer	(V)SO	TILBURG

01AV00	San Domenico Savio School/ SG de Keyzer	(V)SO	GOIRLE
01FX00	De Bodde	(V)SO	TILBURG
01OZ00	P.I-school Hondenberg	(V)SO	OISTERWIJK
01UB00	VSO Parcours	(V)SO	TILBURG
02ZX00	Mytylschool Tilburg	(V)SO	TILBURG
23JU00	SO en VSO de Boschkens/SG de Keyzer	(V)SO	GOIRLE
02IS00	Midden-Brabant College	VO	TILBURG
09VG00	Midden-Brabant College	VO	TILBURG
12PR00	Praktijkcollege Tilburg	VO	TILBURG
16MQ00	Kon Willem II College	VO	TILBURG
16OX00	2College	VO	OISTERWIJK
16OX01	2College loc. Nieuwste School	VO	TILBURG
16OX02	2College locatie Cobbenhage	VO	TILBURG
16OX03	2College locatie Ruiven	VO	TILBURG
16OX04	2College locatie Jozef	VO	TILBURG
16OX05	2College Wandelbos	VO	TILBURG
18XU00	Beatrix College	VO	TILBURG
20BQ00	Mill-Hillcollege	VO	GOIRLE
20GD00	Midden-Brabant College	VO	TILBURG
20GD01	Midden-Brabant College	VO	TILBURG
21EX00	Theresia Lyceum	VO	TILBURG
21FV00	Sint Odulphuslyceum	VO	TILBURG
21GZ00	Kwadrant Scholengroep	VO	DONGEN
25LV13	SG De Rooi Pannen	VO	TILBURG

Totaal aantal instellingen	126
----------------------------	-----

Cluster 2 school/vestiging in het verzorgingsgebied

02RJ01	De Spreekhoorn	(V)SO	TILBURG
--------	----------------	-------	---------

Infinite Financieel B.V.
Postbus 2511
3500 GM Utrecht
Weg der Verenigde Naties 1
3527 KT Utrecht
T 030-292 78 81
E info@infinitebv.nl
I www.infinitebv.nl